

“Att faktiskt få va’ me djuren, inte se på dem bakifrån ett stängsel”

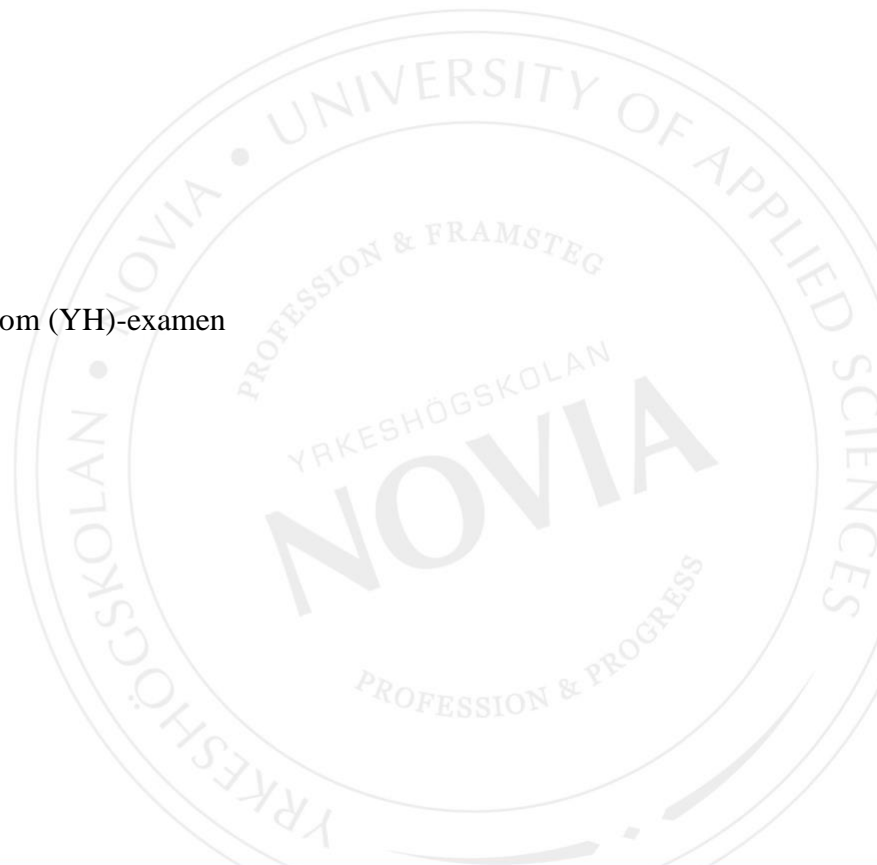
En studie kring betydelsen av djur- och lantgårdsverksamhet som metod inom barnskyddet

Lotta Witick

Examnesarbete för Socionom (YH)-examen

Socionom

Vasa 2021

EXAMENSARBETE

Författare: Lotta Witick

Utbildning och ort: Det sociala området, Vasa

Inriktning: Familjearbete och metodik

Handledare: Pia Höglund-Ingo och Ralf Lillbacka

Titel: ”Att faktiskt få va’ med djuren, inte se på dem bakifrån ett stängsel” – En studie kring betydelsen av djur- och lantgårdsverksamhet som metod inom barnskyddet”

Datum	21.9.2021	Sidantal	47	Bilagor	4
-------	-----------	----------	----	---------	---

Abstrakt

I detta examensarbete studeras betydelsen av djur- och lantgårdsverksamhet som metod inom barnskyddet. Syftet är att studera värdet av att barnskyddsklienterna vistas vid en lantgård och umgås med djur. Som metod används kvalitativa intervjuer. I studien intervjuas personer som har erfarenhet av situationer där barnskyddsklienterna tagit del av Green Care verksamhet.

I arbetet presenteras barnskyddsverksamheten, bakgrunden till Green Care och teoretiskt material som lyfter fram hälsomässiga värdet av Green Care. Green Care verksamheten förstås och studeras mot bakgrund av socialpedagogisk teori. Studien riktas in på varför man valt att använda just Green Care, hur verksamheten används med klienterna och vilka effekter den har.

Genom intervjuerna framkom att Green Care är ett mångsidigt verktyg som har en positiv inverkan på klientens humör och som även innebär rika inlärningsmöjligheter. Green Care verksamheten innebär vidare att klienten hittar något meningsfullt och praktiskt att göra. Verksamheten medför fysiska, psykiska och sociala värden för klienten.

Språk: svenska

Nyckelord: familjearbete, Green Care, barnskydd, djurverksamhet, lantgårdsverksamhet

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Lotta Witick

Koulutus ja paikkakunta: Sosiaalityö Vaasa

Profilointi: Perhetyö

Ohjaajat: Pia Höglund-Ingo ja Ralf Lillbacka

Nimike: ””Oikeasti saada olla eläinten kanssa, ei katsoa niitä aitauksen takaa” – Tutkimus maatilasta ja eläinavusteisista menetelmistä lastensuojelussa”

Päivämäärä	21.9.2021	Sivumäärä	47	Liitteet	4
------------	-----------	-----------	----	----------	---

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan maatilalla ja eläinavusteisia menetelmiä lastensuojelussa. Opinnäytetyön tehtävä on kuvata mitä hyötyjä lastensuojelun asiakkaat saavat siitä, kun vierailevat maatilalla eläinten kanssa. Menetelmänä käytän laadullista haastattelua. Tutkimuksessa haastatellaan ihmisiä, joilla on kokemusta näistä tilanteista, joissa lastensuojeluasiakkaat ovat olleet mukana Green Care toiminnassa.

Opinnäytetyössä esitellään lastensuojelu toimintaa, Green Care toiminnan taustaa sekä teoreettista materiaalia, joka nostaa esille Green Care toiminnan hyödyt. Työssä esitellään myös sosiaalipedagogiikan keskeiset näkökulmat. Tutkimus tarkastelee, miksi on päätetty käyttää Green Care toimintaa, miten sitä käytetään ja mitä vaikutuksia sillä on asiakkaille.

Haastattelujen tuloksena on, että toimintaa käytetään tuomaan hyvää mieltä, asiakkaat saavat jotain käytännöllistä, mielekästä sekä tärkeää tekemistä. Asiakkaat vierailivat maatilalla ja saivat olla lähikontaktissa eläinten kanssa. Toiminnalla on fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia hyötyjä sekä opetti paljon.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: perhetyö, Green Care, lastensuojelu, eläinavusteiset menetelmät

BACHELOR'S THESIS

Author: Lotta Witick
Degree Program: Social services, Vasa

Specialization: Social work with families

Supervisors: Pia Höglund-Ingo and Ralf Lillbacka

Title: “” To actually be with the animals, not look at them from behind a fence” – A study about farm- and animal interaction methods in child protective services”

Date   21.9.2021   Number of pages   47

Appendices   4

Abstract

This bachelor's thesis examines farm and animal-assisted methods in child protection. The purpose is to study if and how a child-protection client may benefit from visiting a farm with different animals and spending time there. Qualitative interviews are applied. The people who are interviewed have experience of these situations, where child protection clients have taken part in Green Care activities.

The thesis presents child protective services, background of Green Care activity and theoretical material that highlight the health benefits of Green Care. Social pedagogical views are presented as well. The study focuses on why Green Care is used, how it is used with clients and what effects it has.

The result of this study demonstrates that Green Care is a versatile tool for elevating the mood of the client, to find something meaningful and practical to do. The clients visited a farm and got to be in close contact with the animals. The activities brought physical, mental and social benefits, and they also learned a lot.

Language: Swedish

Key words: family services, Green Care, child protective services, animal assisted methods

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte	2
2	Barnskyddsverksamhet.....	2
2.1	Prevention och klientskap	4
2.2	Omhändertagande och eftervård.....	5
3	Resursförstärkande arbetsmetoder för barn och unga	7
3.1	Djur inom förändringsarbete.....	10
3.2	Green Care	11
3.3	Naturens hälsofrämjande värde.....	14
3.4	Producent inom Green Care.....	16
3.5	Lagstiftning och andra styrdokument	17
3.6	Sammanfattning	19
4	Barnets rätt till naturen	20
4.1	Exempel på Green Care med barn.....	21
5	Teoretisk sammanfattning.....	23
6	Genomförandet av undersökningen	25
6.1	Validitet och reliabilitet	26
7	Resultatredovisning	27
7.1	Vilken målsättning har Green Care verksamheten?.....	27
7.2	Effekterna hos klienterna	28
7.3	Socialpedagogiken och resurstänkande	30
7.4	Kommunikationen	31
7.5	Vad lärde sig klienterna	31
7.6	Nackdelar med Green Care, finns det tillräckligt med producenter?	32
7.7	Feedback från närstående	33
8	Slutdiskussion och kritisk granskning.....	33
	Litteraturförteckning.....	37
	Bilagor.....	39
	Bilaga 1 - Saatekirje tutkimuslupahakemukseen	40
	Bilaga 2 - Tiedote tutkimukseen osallistujille	41
	Bilaga 3 - Tutkimukseen osallistujan suostumuslomake	42
	Bilaga 4 - Haastattelu kysymykset	43

1 Inledning

Att vistas i och nära naturen har stor betydelse för oss finländare. Människor söker sig till naturen samt djuren, och speciellt nu under Corona pandemin har många bl.a. tagit nya husdjur. Alla människor har rätt till naturen, motion, aktivitet och gemenskap. Green Care vill ta tillvara denna rättighet och är en naturbaserad verksamhet som förbättrar människornas välmående och livskvalitet. Metoderna används i många slags miljöer såsom skogen, trädgården eller på lantgården. Metoderna kan också användas i städer och inomhus. Det behövs alltså inte alltid solljus och det får man ändå inte alltid i Finland. Green Care används som verktyg av många klientgrupper men mer sällan av klientgruppen familjer och barn. Socialpedagogiska arbetssättet är mycket centralt inom Green Care där man jobbar genom resurstänkande. Den socialpedagogiska utgångspunkten är att se individens styrkor och resurser, inte problematiken och misstagen.

Inverkan av Green Care på familjer som är i behov av att vara nära naturen har studerats runtom världen. Familjer i behov av en paus från kaotiska hemmet, hektiska vardagen, trötthet och annan problematik kan ta stöd och hjälp av Green Care. Specifika metoder såsom lantgården har visat sig vara mycket nyttigt för barn. Djurverksamhet som metod har också visat sig vara värdefullt. Ett exempel på detta är socialpedagogiska hästverksamheten, som blir mer och mer vanligt idag. Trots att Green Care har använts i Finland redan länge har den använts mycket lite inom barnskyddsverksamheten. Detta examensarbete är en kvalitativ studie, som beskriver hur Green Care kan användas som metod för barnskyddsklienter. Den kvalitativa studien baseras på intervjuer om hur Green Care har hjälpt barnskyddsklienterna i Mellersta-Österbotten.

Examensarbetet börjar med att beskriva barnskyddsverksamheten och dess olika former. Centralt för barnskyddsverksamheten är dess ramar d.v.s. barnskyddslagen, som också lyfts fram i detta arbete. I arbetet beskrivs de socialpedagogiska metoderna, djuren som verktyg och innebörden av metoder baserat på lantgårds- och djurverksamhet. Examensarbetet beskriver tidigare studier om Green Care som behandlar värdet klienterna får utav metoderna. Efter att ha presenterat Green Care beskrivs vad det innebär att vara producent för Green Care verksamhet. Producenten av Green Care verksamhet har betydelse för klienternas upplevelse och värdet som klienterna har av verksamheten. Det är också centralt att ta upp lagstiftning och handböcker för hur Green Care verksamheten bör produceras. Det som kopplar ihop barnskyddet och Green Care är att varje barn har rätt till naturen och värdet

de får utav den. Detta är mycket aktuellt p.g.a. att social- och hälsoministeriet tar fram en strategi för ett barn- och familjevänligt Finland. Efter teorin presenteras genomförandet av undersökningen och resultatet. Till slut hålls en slutdiskussion och kritisk granskning av arbetet.

1.1 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att granska värdet av Green Care inom barnskyddsverksamhet. Fokus ligger på Green Care inom djur- och lantgårdsverksamhet. Avsikten är att studera och beskriva det socialpedagogiska värdet av metoderna som bygger på djur- och lantgårdsverksamhet. Arbetet koncentrerar sig specifikt på att studera värdet av att barnskyddsklienterna vistas vid en lantgård och umgås med djur.

Examensarbetets frågeställningar är följande; Vilken målsättning har barnskyddet för Green Care verksamheten? Vilket värde har Green Care för klienterna? Vad lär sig klienterna? Finns det intresse för Green Care verksamheten bland klienterna?

För praktiska skäl avgränsas examensarbetet. I examensarbetet kommer jag inte att granska alla typer utav metoder inom Green Care för att det blir för brett. Jag fokuserar endast på de metoder som baserar sig på djur- och lantgårdsverksamhet.

2 Barnskyddsverksamhet

I detta examensarbete ligger fokus på målgruppen familjer, och specifikt på barn, som är barnskyddsklienter. Därför är det viktigt att studera lagstiftning och förvaltning kring barnskyddsverksamhet samt hur barnskyddsverksamheten är organiserad, vilket görs i detta kapitel. Ansvar för att ta hand om ett barn som är under 18 år ligger främst hos föräldrarna. Föräldrarna stöder sig ofta på sitt sociala nätverk såsom mor- och farföräldrar, vänner, släkt eller grannar. Tidigare tog kyrkan ansvaret av att ta hand om barnen då det så kallade naturliga sociala nätverket inte räckte till. Idag kopplas barnskyddsverksamheten in vid många fall, där barnen inte kan garanteras trygghet och omvårdnad i hemmet. Barnskyddsverksamheten styrs av barnskyddslagen. (Puonti, Saarnio & Hujala, 2004, s.11; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, hädanefter: ”THL”, u.å. b)

Syftet med barnskyddslagen är att säkra barnets rätt till en trygg uppväxtmiljö, balanserad och mångsidig utveckling samt särskilt skydd. Lagen försäkrar att barnet får en rättvis

uppväxt som liknar dem uppväxt andra barn får och att det vid särskilt behov också skyddas från sig själv eller andra. Barnet ska få god vård samt fostran som motsvarar barnets åldersklass och utvecklingsnivå. Genom åtgärder som främjar barnens och ungas välmående förebygger man själva behovet av barnskydd. Med förebyggande barnskyddsåtgärder erbjuder man stöd och hjälp i ett tidigt skede, för att förebygga att problem förvärras eller förebygga uppkomsten av problemen helt. Som klient är det också bekvämare att söka och få hjälp till problem som inte än hunnit växa sig stora. Om man själv märker att man har stora problem är tröskeln att söka hjälp ofta mycket större, då man inte vill stämplas. Därför är det viktigt med förebyggande åtgärderna. De förebyggande åtgärderna visar också i vilket håll man är på väg, så att man kan ändra på riktningen innan det blir för utmanande. (THL, u.å. b; Puonti, Saarnio & Hujala, 2004, s.105)

Hur fungerar barnskyddsverksamheten rent praktiskt? Barnskyddet har tre grunduppgifter: att påverka barnets allmänna uppväxtförhållanden, stöda föräldrarna i fostrar-rollen och själva barnskyddsuppgiften. Barnskyddet främjar barnets välmående och förebygger problem med olika metoder. Genom samhälleliga insatser kan mycket göras för både barn och föräldrar. De samhälleliga insatserna handlar exempelvis om livsmiljöns trygghet och tillräckliga möjligheter till lek och annan verksamhet. Tillgängligheten av hobbyer eller fritidsverksamhet är mycket viktigt, för att dessa förebygger många olika slag av problem. Mest betydelse har dock den vardagliga miljön, exempelvis småbarnspedagogiken, skolan och hobbyer. Även föräldrarnas arbete i sig påverkar med arbetstiderna eller om föräldern/föräldrarna är arbetslösa har stor betydelse. Dessutom har samhälleliga beslut, exempelvis trafiken och alkoholpolitiken, en inverkan. Dessa olika frågor kan stärka barnets möjlighet till ett gott liv eller försvaga dem. Själva skyddandet av barn är inte enbart barnskyddets uppgift, utan stödfunktioner återfinns också hos andra myndigheter. Inom barnskyddsverksamheten är det centralt att stöda föräldrarna i sin roll som uppfostrare. Man ger ofta tips, råd och diskuterar olika alternativ. Barnskyddsverksamheten är till för att stödja och kan rådfrågas med låg tröskel. Vårdnadshavarna har rätten och ansvaret att bestämma över barnet och sättet för uppfostring. Myndigheterna stöder detta så långt det går genom att bestämma över barnskyddsservice och stödåtgärder. Föräldrarna är med i besluten så mycket som möjligt och man håller dem uppdaterade konstant. (THL, u.å. b)

Det är viktigt att de allmänna tjänsterna som är till för alla stöder barnets utveckling. Uppkomst av problem kan förebyggas genom att i ett tidigt skede upptäcka behovet för barnskydd. Målsättningen med tjänsternas utveckling är att man också kan upptäcka då barn, ungdomar eller familjer är i behov av särskilt stöd. Tidigt ingripande handlar om att personal

på t.ex. barn- och mödrarådgivningen, småbarnspedagogiken och skolor kan handleda barn och familjer i behov till specialtjänster och hur de tar del av dessa. Då man ordnar och utvecklar verksamhet är det viktigt att ta barnens och ungdomarnas önskemål och behov i beaktande. Samhället, barnen och familjerna ändras konstant och verksamheter behöver hållas med i förändringarna. Barnskydds- och socialvårdslagstiftningen betonar barnens delaktighet. Barnens och ungdomarnas åsikt ska höras och användas för utvecklingen av tjänsterna. (THL, u.å. b)

2.1 Prevention och klientskap

Barnskyddsarbetet utförs inte enbart av barnskyddet utan även samhället deltar i det preventiva arbetet. Förebyggande barnskydd främjar samt tryggar barnens och ungdomens uppväxt, utveckling och välmående. Dessutom stöder man föräldrarna. Förebyggande arbetet ingår i kommunens basservice exempelvis i form av mödra- och barnrådgivning, hälsocentralens service, dagvård, familjecentrum, specialstödet i undervisningen och i ungdomsarbetet. I det förebyggande arbetet är barnet eller familjen inte klient hos barnskyddet utan förebyggande arbetet sker på exempelvis dagvården. Förebyggande handlingar görs även inom service som är riktad för vuxna exempelvis om föräldern har mental- eller missbruksproblematik. I sådant fall kartläggs föräldrarnas förmåga att ta hand om barnet och om förmågan har försvagats kartläggs barnets behov för stöd och omsorg. (Sosiaali- ja terveystoimi, u.å. b)

Barnskyddsärenden kommer fram genom en ansökan eller en anmälan. Till en början utvärderas behovet för brådskande barnskydd. Om brådskande behovet inte finns så utvärderar socialarbetaren om det finns skäl för en utredning för barnskyddsbehov. En klientrelation börjar om det finns ett brådskande behov av barnskydd eller om en barnskyddsutredning påbörjas. Barnet får då en egen socialarbetare. Man gör en klientplan där man bedömer vilken form av service och stöd som barnet och familjen behöver. I alla former och skeden utav barnskyddsarbetet utarbetas en klientplan för att stödet ska på bästa möjliga sätt individualiseras för barnets behov. Om barnet eller uppväxtmiljön är otrygg för barnets hälsa eller utveckling, påbörjas öppenvårdåtgärderna direkt. Öppenvård innefattar bland annat terapi, stödpersoner, familjearbete, kamratstöds- och uppfriskningsverksamhet. Även insatser som ger barnet möjlighet att slippa den ogynnsamma miljön ingår i öppenvården. (Sosiaali- ja terveystoimi, u.å. b)

En brådskande placering görs om barnet är i direkt fara eller det finns ett annat behov för brådskande åtgärd. I sådana fall placeras barnet utanför hemmet för vård. En brådskande placering är ett allvarligt ingripande i människors privatliv och den är den sista utvägen. Brådskande placeringar görs inte på lätta grunder. De omständigheter som kan vara i grunden för en brådskande placering är beskrivna i barnskyddslagen, och det innebär att barnets hälsa och utveckling är i omedelbar fara. Exempel på situationer som uppfyller omständigheterna är bl.a. om föräldrarna inte klarar av att ta hand om barnet p.g.a. missbruk, olycka, mental ohälsa eller sjukdom. Barnet kan ha blivit misshandlad, lämnad ensam eller skadad. Det kan också handla om att barnet är självdestruktivt, det vill säga farligt för sig själv. Dessutom kan hemmets förhållanden eller brist på omsorg sätta barnet i fara. En brådskande placering ska ändå inte användas som lösning på föräldrarnas vårdnadstvist eller tvistemål om besöksrätt. Då beslutet för brådskande placering görs ska det framgå vad som är den omedelbara faran som är grunden för beslutet, vart barnets placeras och varför man valt placera barnet där. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, u.å. b; THL, 2020)

2.2 Omhändertagande och eftervård

Om stödåtgärderna i öppenvården inte är tillräckliga, tillfredsställande eller genomförbara så omhändertas barnet. I detta examensarbete studeras betydelsen med Green Care för klienter på barnskyddsanstalt i Mellersta-Österbotten och därför presenteras också teori kring omhändertagande. Omhändertagandet påbörjas om vård utanför hemmet är för barnets bästa. Dessutom kan barnet omhändertas om barnet allvarligt riskerar sin hälsa och utveckling. Barnet kan göra detta genom att missbruka substanser, utföra kriminella aktiviteter eller annat som kan liknas med dessa. Barnet kan också placeras på basen av brister i föräldrarnas hälsa exempelvis då det är frågan om missbruk eller psykisk ohälsa. Först kartlägger man om barnets närstående kan ha barnet bo hos sig eller vara delaktig i att stöda barnet. Vård utanför hemmet är familjevård hos fosterfamilj eller anstalt-vård på ett barnhem, skolhem eller annan barnskyddsinstans. En placering hos familjen är bättre för barnet än en placering på barnskyddsanstalt. Inom anstaltsvården kan man inte försäkra att barnet kan skapa djupa relationer genom anknytning såsom då hen vårdas av en närstående. En placering på anstalt är dock tryggare än att barnet lämnas i dåliga förhållanden hemma. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, u.å. b; Puonti, Saarnio & Hujala, 2004, s.114–115, 136)

Placering och vård utanför hemmet kan ske på barnskyddsanstalt. Barnskyddsanstalterna följer barnskyddslagens beskrivningar noga, speciellt då det handlar om klientens ställning

och rättigheter såsom självbestämmanderätten. (Barnskyddslag 13.4.2007/417) Anstaltsvård kan också förutom ovannämnda vara mottagningshem och ungdomshem. Barnskyddsanstalterna är oftast kommunala, statliga eller privata gemenskap. Anstaltsvård är en bra lösning om barnets situation kräver professionellt kunnande. Barnets symtom kan dock vara för utmanande att anstaltsvården inte är möjlig. (THL, u.å. c)

En enhet för anstaltsvård ser till att barnskyddslagens beskrivningar på utrymmen uppnås. Målsättningen är att barnskyddsanstaltens utrymmen är rymliga, trivsamma, hemtrevliga och trygga. Barnet ska ha möjligheten för tillräcklig avskildhet, lugn ensamhet men också möjlighet för gemenskap. En enhet kan ha maximalt sju barn, samma byggnadskomplex kan maximalt ha 24 barn. Om föräldrarna, vårdnadshavaren eller en annan person är med i anstaltsvården kan man ha fler barn. Vid brådska situationer kan man tillfälligt överskrida maximala antalet. Enheten ska ha minst sju personer i personalen. Dessa personer ska vara behöriga enligt lagen. Personalens utbildning ska också hållas uppdaterad och möjligheter till vidare utveckling ska erbjudas. (THL, u.å. c)

Det som händer efter att ett barn vårdats länge utanför hemmet tas upp näst. Då barnet har haft en sex månader lång placering, har vårdats utanför hemmet eller i övrigt varit barnskyddsklient erbjuds eftervård. Eftervård är stöd som barnet eller ungdomen får ända tills de är 25 år. Syftet med eftervård är att stöda övergången från lång öppenvårdperiod eller annan barnskyddsåtgärd tillbaka till hemmet. Om det är frågan om en ungdom som är närmare myndig ålder handlar det om att stöda ungdomen i att skaffa de kompetenser hen behöver för att klara sig själv och att vara självständig. Den synligaste delen utav eftervård är av ungdomar som är nästan myndiga, vilket kan ge intrycket av att eftervård är bara för äldre barn. Eftervård erbjuds i verkligheten oberoende barnets ålder. Eftervård handlar om stöd för boende, utbildning, social- och psykisk funktionsförmåga, hälso- och sjukvård samt ekonomisk stöd. I praktiken kan eftervård gå ut på t.ex. att planera framtiden, skaffa bostad, hitta arbete, praktikplats, hobbyn och kamratstödgrupper. Det kan även handla om att hitta sådant man tycker om t.ex. att skapa konst eller gå på resa. Största ansvaret för eftervård har föräldrarna som barnet kommer tillbaka hem till. Målsättningen med eftervård är att försäkra att ungdomen kommer tryggt hem, kan leva självständigt och skapa sociala nätverk som stöder hen. Det kan hända att barnet har i en ung ålder omhändertagits från sina biologiska föräldrar för sitt eget bästa. När klientskapen avslutar är det också samhällets ansvar att se till att barnets närstående nätverk och ”de egna vingarna” håller. Det handlar om att bygga på barnets egna resurser och förmågor så att barnet inte längre behöver barnskyddets stöd. (THL, u.å. c; THL, u.å. a; Puonti, Saarnio & Hujala, 2004, s.263)

Sammanfattningsvis har kapitlet gått igenom vad barnskyddsverksamhet går ut på. Det är föräldrarna som i första hand ansvarar för sina barns välmående. Ibland händer det i alla fall att föräldrarnas omsorg brister och då finns barnskyddet till som kompenserande serviceform. När behovet för barnskydd upphör har barnet möjlighet till eftervård som hjälper med övergången från klientskapet tillbaka till livet utan barnskyddets stödåtgärder.

3 Resursförstärkande arbetsmetoder för barn och unga

Socialpedagogiskt tänkande har visat sig vara värdefullt inom såväl barnskyddsverksamhet som inom Green Care verksamhet. Inom båda nämnda serviceformer finner man det socialpedagogiska tänkandet. Inom socialpedagogiken ligger inlärningsprocesserna som leder till social gemenskap eller utanförskap i fokus. Detta innefattar inkluderingsprocesser, exkluderingsprocesser och hur de professionella inom det sociala eller pedagogiska området arbetar kring dessa. En definition på socialpedagogik är ”kunskap om socialisation, kvalifikation och utveckling med inriktning mot psykosocialt utsatta individer och grupper samt kunskap om villkoren för dessa processer” (Cederlund & Berglund, 2014, s. 33). Socialpedagogiken intresserar sig alltså för inkluderingsfrågor och att arbeta preventivt. Grunderna för socialpedagogiken som grundar sig på teorier om utveckling och lärandet med specifikt intresse för interaktion och socialt samspel. Dessa teorier behandlar hur individen utvecklas till ”den man är”, identitetens utveckling och sociala samspelets betydelse för den utvecklingen. Ur det socialpedagogiska perspektivet utvecklas individen genom social växelverkan och samspel, genom att man reflekterar sin uppfattning om sig i den andra. På så sätt formas världsbilden och självbilden hos individen. Människan är till sin natur en social varelse och kan inte låta bli att kommunicera på olika sätt. (Cederlund & Berglund, 2014, s.33–37) Såsom namnet redan säger, ”socialpedagogik”, handlar det om att lära sig genom och att vara i socialt samspel. Det handlar om att vara del av en social gemenskap och att kunna ta del av den. Socialpedagogiken handlar om hur man kommer till målet att vara del av sammanhanget. Man betar sig olika beroende på om man är ensam hemma eller om man befinner sig bland andra människor, speciellt om man är bland djur och i en pedagogisk miljö.

Socialpedagogiken fokuserar på att integrera de individer som kan uppfattas som utsatta eller avvikande. Socialpedagogiken vill få individerna in i en fungerande situation och vardag. Det finns en rad med bl.a. lagar, sociala regler och roller som varje individ förväntas att följa. Genom socialpedagogiken vill man att individen ska ”hitta den egna vägen”, sättet och

processen hur hen kan bli medlem i samhället. Socialpedagogikens utmaning är att få individen att själv förstå varför man beter sig enligt vissa mönster och när hen bryter mot samhällseliga normer. I centrum av socialpedagogiken finns begrepp som fungerar som utgångspunkter. Dessa begrepp är kvalifikation, gemenskap, delaktighet och meningsfullhet. Kvalifikation syftar på färdigheter och kompetenser, som individen behöver för att upplevas som delaktig i samhället och i sociala sammanhang. Dessa kompetenser hjälper individen i samspel med andra och att förstå rättigheterna och skyldigheter hen har. Gemenskap handlar om att vara delaktig och känna tillhörighet. Det handlar om att vara i samspel med vänner, familj, hobbyn eller arbetskolligor. Det kan också syfta på något större såsom bostadsområde och närmiljö. Delaktighet handlar om att upplevas av andra att vara delaktig, att kunna påverka saker, att själv bli påverkad och att utvecklas i sammanhanget. Delaktighet i gemenskap syftar oftast på relationer med människor ”ansikte mot ansikte”. Men det kan också handla om mer praktiska saker såsom trafik, marknad eller professioner som kräver mer information. Meningsfullhet handlar om individens egna intressen och värderingar, att något upplevs ha en betydelse. För att hitta motivation till en förändring i livet måste det upplevas som meningsfullt. (ibid, s.12–15)

Det är ofta individen själv som måste komma underfund med hur man följer samhällets beteendemönster och förväntningar. Individer med mindre gynnsamma utgångspunkter i livet hamnar ofta i utanförskap för att de inte hittat sin väg. De saknar de vardagliga kompetenserna för att kunna fungera smidigt i samhället och i sociala gemenskaper. Dessa individer är kanske inte med i gemenskaper, har dåliga familjerelationer eller andra problem. De känner sig inte delaktiga i relationer till andra människor eller så kan de ha dåliga erfarenheter av relationer. För att få en förändring på sin livssituation och ovannämnda problem måste de hitta meningsfullheten. Därefter kan man börja en förändringsprocess. Största utmaningen är att individen själv förstår behovet av att hitta meningsfullheten, socialpedagogen kan inte göra den delen. Det socialpedagogiska förhållningssättet är att inte påpeka fel och uppmana individen, utan att lyfta fram de resurser som finns hos hen och förstärka dessa. Detta kallas för resurstänkande. Man fokuserar på att göra handlingarna meningsfulla och begripliga. Individens möjligheter att påverka står också i centrum. De professionella stöder och handleder för att bygga på de möjligheter och resurser som individen har. (ibid, s. 90–91)

Att bemöta och placera människor i fack utifrån deras hinder, variationer eller ”problem” är riskabelt. Genom att bemöta människor genom problemet kan problemet fästas ännu mer i personen och bli värre. Dessa blir ”självuppfyllande profetior som människor växer in i och

så småningom själva producerar”. Dessa profetior är tanke- och känslöfallor för både yrkesutövarna och för klienten. Det är genom interaktion och socialt samspel som identiteten uppbyggs. Om problemet då ligger i centrum så växer identiteten kring det. Det traditionella sättet inom diagnostiken är att ”gå bevisets väg”, att hitta en diagnos som fastställer problemet och behandla det. Detta tillvägagångssätt är bra med fysiska problem såsom benbrott, men då det gäller problematik med relationer eller socialt samspel är det inte så enkelt. Det kommer sig naturligt att tänka på problem genom definitioner såväl psykologiska som medicinska. Då uppkommer också tankesättet att se på avvikande eller oliket beteende genom att definiera det som ett problem. När man får en diagnos kan den befastas i identiteten. Man får en förklaring på sitt problem, oro, rädsla för misslyckande, osäkerhet och förklaringen förändrar uppfattningen. Dessa kan sippra in på självbilden och framtidsdrömmarna. (ibid, s.49 – 51)

Man tänker sällan på att man skapar förväntningar eller fördomar men det sker lätt omedvetet. Yrkesutövarna som läser om klienten före träffen skapar ofta en bild av personen innan de träffat denne. Detta kan leda till att man stämplar personens problem till hans identitet och skapa tanke- och känslöfallor för båda. Den professionella kan omedvetet börja bemöta klienten med problemet i centrum, vilket klienten lätt snappar upp. Genom socialpedagogiska förhållningssättet undviks stämplingen och kopplingen mellan problemet och klienten. Problemstämpling och en diagnos som hänger ovanför en och påverkar ens identitet kan sätta käppar i hjulen. Om man har framtidsförhoppningar eller drömmar kan diagnosen och tanke-fällan sippra in. Detta kan ge upphov till osäkerhet, rädsla och att man börjar förlora tron i sig själv och sina förmågor. Då man börjar tveka sina egna förmågor minskar oftast möjligheterna och man blir osäker. Om man går ”bevisets väg” tas klienten ur sin vanlighet för att fokusera på problemet och sättas framför professionella i expertrollen. Detta är ett stort steg samt mycket utmanande för klienten och ger inte goda möjligheter för att lyckas.

Socialpedagogiska förhållningssättet går ”upptäckens väg” som vill undvika denna stämpling och behålla personen i sin vanlighet. Utgående från detta förhållningssätt finns det inga ”hopplösa fall” utan endast hopplösa situationer som ska arbetas med. När man tar vara på positiva sidorna påverkas förändringsprocessen och motivationen för den stärks. Den sociala kraften som människor bär på kan vändas åt olika håll. Den kan vändas mot nya möjligheter, målsättningar och lösningar som gynnar förändringen. Men den kan också vändas mot problemstämpling som påverkar förändringen negativt. Förändringen tar sin näring från motivation och personens inställning. Om personen har befast problemet till sin

identitet är det viktigt att ifrågasätta och utmana till nya tankesätt. Genom socialpedagogiken försöker man avdramatisera problemet och riva ner den från identiteten för att träna in något nytt. Då man går ”bevisets väg” genom att ”bota och behandla” kan klienten bli förlamad, glömma sina egna resurser och styrkor framför experten och professionella. Men genom att gå ”upptäckts väg” försöker man hitta dessa resurser och ta vara på dem. Socialpedagogiska förhållningssättet utnyttjar dessa och tränar på att använda dem. Klienten hittar lösningar och sätt tillsammans med den professionella. Problemet ska inte botas eller fås att försvinna utan det görs begripligt och hanterbart. Målsättningen är att klienten kan leva med svårigheten. (ibid, s.51–53, 55–56) Det är lätt hänt att man känner sig mycket liten framför de professionella i expertrollen och man börjar tveka på sig själv och sina möjligheter. Genom socialpedagogiska förhållningssättet upptäcker man istället dessa möjligheter och resurser man redan har att jobba med. Den professionella stöder klienten i att hitta dessa men kan inte göra det åt klienten, vilket är utmaningen. Stödet och insikten om de egna resurserna ger upphov till motivation så att förändringsprocessen känns meningsfull och begriplig.

3.1 Djur inom förändringsarbete

Djur har redan länge använts inom socialt förändringsarbete både omedvetet och medvetet. Man har märkt att djuren har en lugnande effekt och att kontakten med djur har ett mervärde för klienterna. Exempelvis på ett boende för personer med alkoholberoende märktes att aggressiva klienterna aldrig visade aggression mot hunden som en i personalen tagit med sig till jobbet. Klienter upplever ofta att de kan lita på djur och att djuren inte sviker dom såsom människor kan svika andra människor. Djur bemöter alla lika oberoende av personen och dömer inte. Djur har inga baktankar eller fördomar utan är alltid ärliga. Bemötandet mellan människa och djur är meningsfullt och värdefullt speciellt för självbilden och självkänslan. (Cederlund & Berglund, 2017, s. 138–139)

Djur är mycket synliga och tar en stor del av dagens samhälle på många sätt. Djur ger stöd och minskar ensamhet. De är kompisar, en livsstil och ett intresse för många. Djur kan medvetet användas för målmedvetet och strukturerat pedagogiskt arbete. Då klienten och den professionella har ett gemensamt intresse, öppnas kommunikationen på ett nytt sätt vilket skapar möjligheter för förändringsarbete. Då det gemensamma intresset står i fokus kan problematiken glömmas för stunden. Då klienten får vara i kontakt med, sköta, ta ansvar för och träna djur hittas nya meningsfulla vardagliga aktiviteter. Dessa aktiviteter ger rutiner

samt struktur till vardagen och gör den meningsfull. Människor med problematik tvekar ofta att söka hjälp och undviker kontakt med andra. Djur kommunicerar på ett annat sätt och får personen att känna sig värdefull utan att hen behöver göra en större insats för det. Djuren för ofta med sig en egen miljö som ger möjligheter för klienten att släppa rollen som de annars måste uppehålla. Miljön ger möjlighet till självständighet och minskar på förväntningarna på personen. Genom olika aktiviteter får klienterna kompetenser som de har hjälp av i livet och stärker därmed sina egna resurser. (Cederlund & Berglund, 2017, s. 138–141)

3.2 Green Care

I detta kapitel presenteras Green Care verksamheten och djurverksamhet som metod. Green Care (GC) eller Grön Omsorg innefattar många olika verksamhetsmetoder kopplade till naturen, där man vill främja och upprätthålla människornas välmående och livskvalitet. Detta görs med hjälp av naturen och landsbygden. Grön omsorg använder sig av olika metoder bl.a. rid-terapi och trädgårdsterapi. Metoderna kan användas i olika miljöer. Metoderna begränsas exempelvis inte till skogen, trädgården eller lantgården utan också i städer och inomhus. (Finländsk Green Care, 2016)

Grön omsorg går att dela upp i två olika begrepp, ”Luontohoiva”-naturomsorg och ”Luontovoima”- naturkraft. *Naturomsorg*-servicen produceras på basen av social- och hälsovårdslagstiftningen. Natur- och djurbaserade hjälpmedel kan användas bl.a. inom terapi och rehabilitering. Olika vårdenheter kan använda de hjälpmedel som naturen har att erbjuda för att främja klienternas livskvalitet och stöda självständigheten. Begreppet *naturkraft* står för välbefinnande och välmående från naturen. Den finländska naturen erbjuder många möjligheter för hälsofrämjande effekter såsom uppfriskning och återhämtning. (GreenCare Finland, u.å.)

Inga nackdelar med Green Care framgick direkt då material till teorin söktes. Ett problem som kan uppstå kring Green Care är att det finns ganska få Green Care företagare. Detta är problematiskt för att då måste klienterna åka en längre väg för att ta sig till en Green Care lantgård. I och med en längre färd blir tidsramen för själva verksamheten mindre och kostnaden för den större. En förändrad dagsrytm och nya erfarenheter medför ofta diverse sociala och psykiska spänningar hos både klienterna och arbetstagarna, vilket kan ses som en nackdel eller utmaning.

Inom Green Care finns olika sätt att arbeta och olika miljöer att arbeta i. Djur är en central del av Grön Omsorg och kan vara till stöd och hjälp på många sätt. Ridterapi är en av Finlands mest kända djurassisterade terapimetoder. Socialpedagogiska hästverksamheten är en förebyggande verksamhet och stöder sociala rehabiliteringen. Man kan även använda andra djur än hästar, exempelvis hundar och katter. Hundar och katter används ofta vid besök till boenden och enheter. Det finns också ett ökande intresse för djurverksamheter med andra djur såsom kossor, lamadjur, getter, lamm och höns. Lantgårdar med rehabiliterande Green Care verksamhet finns runt om i Europa men endast ett fåtal lantgårdar i Finland bjuder på denna verksamhet. På lantgårdar kan man göra målinriktade vistelser, pedagogiska verksamheter och rehabiliterande verksamhet genom att arbeta på en lantgård eller i en skog. Lantgårdsmiljön kan också vara terapeutisk. I trädgårdar finns verksamhet som är målinriktad, pedagogiskt, rehabiliterande och socialt terapeutiskt. (Green Care Finland, u.å.)

Djurverksamhet som metoder delas in i två kategorier, djur-assisterade aktiviteter (AAA-Animal Assisted Activities) och djur-assisterad terapi (AAT-Animal Assisted Therapy). Djur assisterade aktiviteter är tillfriskande aktiviteter som är mer hobby-baserade, där arrangörerna är ofta frivilliga. Exempel på sådan verksamhet är då bl.a. hundar eller katter besöker enheter. Aktiviteten har inte en specifik målsättning och deltagarna har inga individuella målsättningar. Djurstödd terapi är däremot en målinriktad verksamhet som är mer långsiktigt. Den som bjuder på verksamheten ska ha utbildning i terapiarbete samt utbildning i djurassisterad verksamhet. Liknande verksamheter är socialpedagogiska hästverksamheten och hundar som stöd för specialpedagogik, skillnaden är att dessa har en pedagogisk inriktning alltså inlärning med stöd av djur. (Salovuori, 2014, s. 53)

Djur förändrar atmosfären och öppnar upp för kommunikationen mellan människorna. Detta märks t.o.m. vid korta tillfällen, vilket människor som går ut med hund kan känna igen sig. Djur diskriminerar inte utan behandlar alla jämlikt oberoende utseende, diagnos eller social status. Djuren är äkta för de har inga roller, inga rollkonflikter och spelar inga spel på personens bekostnad. Djuren hjälper människorna att ta av "masken", släppa rollen och vara sig själva. Då t.ex. ungdomar möter djur måste de lära sig nya sätt att samverka med dom samt nya färdigheter för kommunikation. Djur ger också möjligheten för lek, rörelse, beröring, omsorg och ömhet. I dessa situationer kan klienterna öva sig bl.a. på olika färdigheter och social växelverkan. Djuren ger också möjligheten att arbeta med sorg och besvikelse. Många människor brukar berätta saker för djuren som de inte vågat berätta för andra människor. Djuren ger inte deras åsikt, de rättar inte till om man säger något fel eller moraliserar utan de är där och stöder människan. Detta används t.ex. ofta i projekt där barn

med läs- och skrivsvårigheter får läsa för hundar, vilket har gett goda framsteg. Praktisk erfarenhet har bevisat att personer som har förlorat förtroendet i människor är ändå öppna med djuren. Djur som besöker enheter ger en paus från rutinerna och ett tillfälle för en ”normal” livssituation för klienterna. Genom att ta hand om djur får klienterna en känsla av ansvar. (ibid, s. 53–54, 56, 84–85)

Djur hjälper till att föra fram saker om livsrytmen såsom födelse, fortplantning, föråldrande och död. Dessa saker kan vara lättare att bearbeta genom att få konkreta exempel och genom att se det i praktiken i naturlig miljö med hjälp utav djuren. Man kan också utföra gruppverksamhet genom att fundera på djurens relationer och jämföra dem till gruppens relationer. Om t.ex. en hund är mycket rädd för människor och har förlorat sin tillit i människor, kan man i grupp tänka igenom hur man kunde arbeta för att få hunden att känna sig trygg. I ett sådant fall kan man få fram bl.a. barnets egna åsikter om situationen, vilket kan hjälpa personalen att få barnet att känna sig tryggare. Metoder inom djur- och lantgårdsverksamhet såsom häststall har fördelen av att dessa finns året runt, medan trädgårdsterapins säsong tar slut inför vintern. Det finns även företagare som möjliggör att hela lantgårdens djur kan beställas till ett ställe såsom på gården av en enhet. Detta används ofta i städer, på sommarevenemang, avslutningar eller fester. (ibid)

Allergi-frågan kommer ofta fram då man pratar om djur. En liten mängd allergener kan skapa en skyddande faktor mot uppkomsten av allergi. Statistik från 2016 visar att i nästan vart tredje finländskt hem finns det en katt, hund och/eller annat djur. Detta betyder att katt- och hundallergener finns nästan överallt. Djurbesök i enheter har inte begränsats. Detta betyder att katt- och hundallergener finns nästan överallt. Djurbesök i enheter har inte begränsats av allergi men vid behov kan åtgärder vidtas. Läkare har även bedömt ibland att en mild allergisk reaktion utför en mindre skada än vad besöket har för hälsomässigt värde för klienterna. Allergimedicin tagen i förhand möjliggör också den allergiska personens deltagande i besöket. Om det är möjligt kan man ordna träffen utomhus, vilket minskar risken för allergiska reaktioner. (ibid, s. 61–62; Tilastokeskus, 2020)

På lantgården finns det verksamhet året runt i form av bl.a. trädgårdsarbete, djurvård, bygg- och reparationsarbete samt möjligheter för skogsvård. Sysselsättning finns på olika nivåer och ger också bra möjligheter för rehabiliterande arbete. Salovuori lyfter fram undersökningen av Katcher och Teumer (2006) om bondgårdsbesök med barn med specialbehov eller beteendeproblematik. Barnen besökte gården en gång i veckan och tog hand om djuren samt bearbetade sina sociala förmågor i växelverkan med djuren. Samtidigt

genomfördes små undervisningsperioder som handlade om djuren och trädgården. Gruppen jämfördes med en kontrollgrupp som gick i skolan ”normalt” medan denna grupp besökte lantgården. Genom jämförelsen kunde man konstatera att överaktivitet, aggressivitet och uppmärksamhetsstörningar minskar betydligt på lantgården. Sociala färdigheterna förbättrades signifikant. Främjande effekterna syntes uppenbart på lantgården och kunde ses länge därefter i beteendet i skolan. (Salovuori, 2014, s. 68–69)

3.3 Naturens hälsofrämjande värde

I följande kapitel beskrivs det hälsomässiga värdet som naturen har. Det finns flera olika studier och teorier om naturens läkande och uppfriskande effekt. Ulrich (1984) bevisade att utsikten från ett fönster kan påverka återhämtningen efter en operation, det vill säga kontakt med naturen ledde till snabbare rehabilitering. Naturen är en uppskattad och värdefull del av livet. Naturen används ofta inom bland annat inredning, marknadsföring, konst, musik och poesi. Människor agerar ofta på basen av det de upplever i sin omedelbara miljö. Signalerna är både verbala såsom vägnamn och icke-verbala såsom en dörrklocka. Dessa signaler vägleder beteendet. (Kaplan & Kaplan, 1989, s.1–3)

Ett centralt undersökningsresultat om naturens hälsofrämjande effekter är teorin om återhämtning av uppmärksamheten (Attention restoration theory). Teorin går ut på att människor som söker en stärkande upplevelse säger ofta att de behöver ”förändring och vila” samt att de har ”behovet av att komma bort”. Man kan tänka sig att det är lätt att hitta nya upplevelser och synvinklar på sitt liv om man kommer bort ifrån vardagen. Man kan också känna som att man behöver komma bort från vardagliga rutiner, ljud och människomassor. Det finns olika saker man kan göra för att uppnå detta. Man kan rymma bort till en stuga eller en tyst källare utan telefon. Man kan sätta sitt vardagliga arbete åt sidan och undvika sådant som påminner om det. Dessutom kan man vila och ta en paus från att eftersträva något stort, helt enkelt ta en rast från mentala ansträngningar. För att nå det optimala resultatet skulle man behöva kombinera alla dessa metoder, men det kan vara svårt att hitta en miljö där alla dessa kriterier uppfylls och som inte är trång och/eller tråkig. Exempelvis skulle vistelse i en fängelsecell eller en gammal telefonhytt erbjuda paus från det vardagliga arbetet och människomassor, men det är svårt att tänka sig att det stärker ens välmående. För att miljön ska stärka behövs omfång, det vill säga att man känner sig som att man är i en helt annan värld och att all ens uppmärksamhet fångas av miljön. Därutöver behövs mjuk fascination för att miljön ska vara stärkande. Mjuk fascination håller människan ifrån att

uttråkas och då behöver människan inte aktivt rikta uppmärksamheten på något. Människor fascinerar av att få utföra varierande aktiviteter under osäkra omständigheter. Dessutom tycker människor om att känna igen saker som kan vara svåra, men inte omöjliga, att känna igen, exempelvis växt- eller djurarter. Därutöver är försök att förutsäga osäkra händelser fascinerande, exempel på detta är chansning, lotteri eller olika spel. Att lära sig nya saker är också fascinerande. Alla ovannämnda objekt för fascination hittas ofta i naturen. Den sista ingrediensen för hälsofrämjande effekten är samstämmighet, det vill säga att känna sig ett med miljön. Om miljön inte är samstämmig behövs det mycket mer mental energi. (Kaplan & Kaplan, 1989, s.1–3, 183–195)

Dessa fyra egenskaper; komma iväg, omfång, mjuk fascination och samstämmighet kan hittas på många ställen. Men bara för att dessa fyra uppfylls betyder det inte att stärkande effekterna uppnås. Människor brukar resa långt för att göra saker som man kunde enklare, smidigare och billigare ha gjort där hemma. Sammanhanget och miljön har betydelse. Man kan komma bort ifrån vardagen redan på sin bakgård, där man kan plantera nya lökar eller hålla på med sitt. Där kommer man iväg från den pressande världen med plikter och ansvar. Omfång av naturen, koppling och omfattning hittas lätt genom att man tar en promenad i en skog, park eller på en vandringsstig. Då kan man känna som om man var i en helt ny värld, trots att man står på samma jordyta. Naturen är dessutom välutrustad med objekt för fascination, exempelvis djuren som bor på jorden med oss och växtligheten omkring. Det finns fascinerande processer i naturen, såsom tillväxt, predation, arvföljd och överlevnad. Människor upplever sig ofta vara i samstämmighet i naturen, och att det är lättare än att vara samstämmig bland civilisationen. Samstämmighet med naturen kräver ofta inte lika mycket ansträngning och det kommer ofta mer ”naturligt”. Många människor föredrar naturen framför andra miljöer. Naturen har alltså hälsofrämjande effekter genom att erbjuda en plats där man kommer bort från ansvar och stress, att man kan känna sig som en del av något större. (ibid)

Naturens stärkande effekter hittas på fyra olika plan. Första planet är att ”rensa huvudet”. Efter att man har gjort en uppgift lämnar ofta delar av uppgiften kvar i huvudet, så kallade kognitiva rester, då man inte kan slutföra uppgiften helt utan man går omkring och tänker på den. Naturen hjälper med att slutföra dessa tankar och bitar av kognitionen som ännu hänger kvar. Andra planet är återhämtning från att aktivt rikta uppmärksamheten. Tredje planet hänger ihop med det första, då det också handlar om kognitiva rester. Dessa rester kan hållas kvar dagar, månader eller år. Restererna kan förvirra och göra ens tankarna dimmiga. De försvarar förmågan att rikta och hålla uppmärksamheten. Tredje planet motverkar de

kognitiva resternas effekt och gör tankarna klarare. Fjärde och därmed sista planet är mer oförväntat, och man kommer kanske inte på att tänka på det om det inte hade tagits fram i studier som gjort. Fjärde planet handlar om reflektion. Man kan reflektera kring sig själv, sitt liv, sina prioriteringar, sina val och målsättningar. Reflektion kan vara mycket nödvändigt om man t.ex. satsar hårt på en målsättning för att sedan märka att det inte är något för en. I sådana fall kan målsättningen omvandlas till ett dyrt misstag, vilket kanske kunde ha undvikits genom reflektion. (Kaplan & Kaplan, 1989, s. 196–197)

Naturens hälsofrämjande effekter har också beskrivits genom biophilia-teorin. Teorin beskriver att människornas minnesarv innefattar lägereldar, närheten till vattnet, skyddande campingplatser och öppna landskap. Dessutom behövs ett skydd från fiender, en säker näringskälla, möjlighet för vila och god gemenskap. I naturen finns inte heller stadens överflödande stimulans i form av t.ex. trafikens faror som kräver mycket psykisk energi. En del av naturens främjande effekter är fysiologiska och mätbara, och dessa hänger ihop med stress. En sänkning av stressnivån kan mätas genom blodtryck, hudens förmåga att leda elektricitet, muskelspänning och nivån av stresshormon (kortisol). Dessutom finns det andra fysiska effekter. Genom kroppslig ansträngning och frisk luft fås en hälsosam utmattning. Då man anstränger sig kroppsligt så vilar huvudet och återhämtar energi t.ex för tankar kring stora livsfrågor. Salovuori lyfter fram undersökningen av Quing, Tsunetsugu et al. från 2011 där det framkommer att ämnen som främjar immunförsvaret utsöndras mer efter en promenad i skogen än efter en promenad i staden. Dessutom fanns effekten kvar längre efter promenaden i skogen. (Salovuori, 2014, s.78–80)

Verksamhet i naturmiljön stärker känslan av gemenskap. Verksamhet där man får vara delaktiga minskar marginalisering, främjar hälsan genom att man kan släppa loss identiteten och problematiken som är bunden till den. Då man kommer bort från den vardagliga omsorgs-miljön kommer också en helt ny sida av personen fram. I omsorgs-miljön fokuserar man på att minska problemen och vårda det som är sjukt. Däremot fokuserar man i naturmiljön på förmågor, styrkor och delaktighet. Då lyfts starka sidor fram istället för problemen, som annars riskerar att vara i centrum inom vården. Detta är också centralt för socialpedagogiken. (ibid, s.80–81)

3.4 Producent inom Green Care

I detta kapitel presenteras hur det är att vara producent inom Green Care (GC). Att vara företagare i sig själv kräver mycket, men samtidigt ger arbete inom GC mycket. Det finns

handböcker och guidar om att vara producent för GC verksamhet. I dessa beskrivs bl.a. lagstiftning som berör producentens verksamhet samt hur man ska gå tillväga då man tänker ställa upp som GC företagare. (Hirvinen, Juola & Mäki, u.å.)

En fördel med GC är att man använder det som finns lokalt. Inom GC används lokala resurser och man bildar nätverk med de lokala aktörerna. Istället för att påbörja kontakt med nya verksamhetscenter främjar man lokala GC företagare. Green Care förebygger problem och på så sätt sparar den förebyggande effekten pengar, då behovet för brådskande eller omfattande service minskar. Största fördelen är att erbjuda lågröskelstöd som barnen är i behov av i ett tidigt skede. (Aho, Yli-Viikari, Lipponen, Ylilauri & Mattson, u.å.)

Serviceproducenten bjuder på en säker verksamhet och produkter som är utav hög kvalitet. Med säkerhet avses psykisk, fysisk och social säkerhet. Arbetet genomförs så att kraven på servicen möts. Kvaliteten och säkerheten ska utvärderas med jämna mellanrum. Det är också viktigt att fördjupa sig i GC- verksamhetens kvalitetsutveckling. GC ger ett kvalitetsmärke då kraven för den möts. Serviceproducenten (minst en person) ska ha åtminstone 5 studiepoäng teoretisk skolning och Green Care skolning. Producenten har också anmälningsskyldighet om situationen ändras. Producenterna ska ha en plan för egenkontroll som är aktuell och godkänd utav myndighet. (Green Care Finland, u.å.)

Välmående främjas av att man känner sig delaktig, av gemenskap och erfarenhet. Varje individ har självbestämmanderätt, vilket också tas i beaktande utav professionella inom verksamheten. Klienterna ska alltid behandlas jämlikt oberoende av hens ställning, sociala status, kön, ålder, etnicitet, kultur, religion, livssituation, ras, livsåskådning eller åsikt. Som professionell eftersträvar man att förhindra och förebygga diskriminering samt avskaffa den. Klienten ska bemötas som individ men också som del av samhället och gemenskapen. Man hjälper klienten identifiera och utveckla sina styrkor. Den professionella skyddar klientrelationen, följer tystnadsplikten och förordningar gällande datasekretess såsom GDPR. (ibid)

3.5 Lagstiftning och andra styrdokument

För att säkerställa kvaliteten av Green Care verksamhet finns det olika dokument på Green Care Finlands webbsida. Som GC producent ska man fördjupa sig i arbetsboken, etiska riktlinjerna och handboken. Grunden för att dessa förstås är lagstiftningen. Dessa saker presenteras i detta kapitel. (Green Care Finland, u.å.)

Bland annat förordningen och lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården, uttrycker att varje GC verksam ska vara behörig för att kunna fungera som handledare. Dessutom som tidigare nämnt ska producenten ha kvalitetsmärket från GC Finland. Verksamheten ska ha en plan för egenkontroll som är godkänd av en myndighet såsom Valvira. (Valvira, 2015; Lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården, 2005) All lagstiftning som gäller Green Care och Finlands grundlag ska följas. Mer specifikt ska man reflektera kring lagen om patientens ställning och rättigheter, speciellt självbestämmanderätten. Klienten som tar del av Green Care verksamhet har alltid självbestämmanderätt och rätt att uttrycka sig, som FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna ursprungligen beskriver. (Lag om patientens ställning och rättigheter, 1992) Producenten följer de allmänna riktlinjerna för datasekretess, GDPR, i sin verksamhet. Enligt dessa riktlinjer ska man skydda klienternas relationer och uppgifter från andra och förvara uppgifterna på ett säkert ställe. (Europeiska unionen, 2020) Under verksamheten ska ingen form av diskriminering tolereras. Enligt diskrimineringslagen ska alla behandlas jämlikt och alla är jämställda oberoende kön, ålder, social status, familjesituation eller annat. Alla klienter ska få ett gott bemötande. (Diskrimineringslag, 2014)

Förutom de etiska regler som Green Care Finland ry. ger ut så ska de professionella alltid ha ett yrkesetiskt förhållningssätt. Människan är en del av naturen och GC försöker stärka den ursprungliga relationen till naturen. GC grundar sig i naturelementens återupplivande och uppfriskande effekter. Naturen ska uppskattas. Green Care-serviceproducenten ska ta i beaktande verksamhetens inverkan på naturen och främja dess bevarande för framtiden. Hen ska hitta hållbara lösningar till verksamheten. I verksamheten tar man i beaktande den inhemska, lokala kulturen och människorna samt deras försörjningsmöjlighet. I handlingarna tar man i beaktande naturens värderingar och rättigheter såsom allemansrätten. Djuren inom GC är samarbetspartners, inte redskap eller verktyg. Producenten tar hand om djuren och ser till att de är välmående, att de trivs och är trygga. Verksamheten ska följa djurskyddslagens och förordningarnas krav. Producenten ska också ha tillräcklig kunskap om djuren, hur man sköter dem, hur man tränar dem och andra aspekter kring välmående. (Green Care Finland, u.å.)

GC-serviceproducenten jobbar professionellt, följer lagstiftning och förordningar samt jobbar med gott bemötande. Som GC-producent bör man vara ärlig om sina förmågor till sig själv och till andra. Man jobbar ansvarsfullt och engagerat. Dessutom håller man sig uppdaterad om publikationer kring professionen, utvecklar sina förmågor, utbildar sig genom skolningar och tar del av föreningsverksamhet. Man ska också se till att

arbetstagarnas förmågor utvecklas. När man berättar om verksamheten för klienterna ska man vara klar och tydlig. Det är viktigt att se till att verksamheten och metoderna lämpar sig till varje klient individuellt, så att man beaktar olika behov och funktionsvariationer. Producenten främjar goda relationer och samarbete med aktörer inom yrket. Genom god Green Care verksamhet höjs värdet av GC verksamheten. Green Care verksamhet är alltid målinriktat och ansvarsfullt. Vid val och användning av miljö och metoder ska man använda omdöme, reflektion och ansvarsfullhet. Metoderna är baserade på vetenskaplig information. Vid användning av metoder ska man respektera kraven och riktlinjerna för dem. (ibid)

3.6 Sammanfattning

Kapitlet om resursförstärkande arbetsmetoder som handlar om att arbeta med fokus på individens resurser och utvecklingen av resurserna. Arbetsmetoden kommer från socialpedagogiken som handlar om att lära sig genom socialt samspel. Centralt inom socialpedagogiken är att integrera individer som är utsatta. Det socialpedagogiska förhållningssättet handlar om att se förmågorna, resurserna och styrkan i individen istället för problemet eller svagheterna. Man arbetar genom att bygga på dessa förmågor och påbörja ett förändringsarbete tillsammans. Djur är ett intresseområde för många och öppnar kommunikationen, vilket hjälper i processen för förändring. Djur har ofta en positiv effekt på människor. Man blir lugn, på bättre humör och hittar gemensamma intressen med hjälp av djuren. Dessutom blir man aktiv och djuren hjälper till att glömma ens bekymmer. Djur är i centrum av många Green Care verksamheter. Det finns djur assisterad terapi och djur assisterade aktiviteter. Djuren ger möjligheten att släppa rollen man annars känner sig tvungen att upprätthålla. Djur möjliggör bland annat rörelse, lek, närhet och beröring. Man kan dessutom lära sig genom djuren, exempelvis fakta om livscykeln och hur man ska ta hand om djur.

Green Care är en verksamhetsmetod som är kopplad till naturen. Green Care tar vara på naturens hälsofrämjande och stärkande effekter. Green Care används i många olika miljöer såsom i lantgården, trädgården men också inomhus. Naturkraft-metoden ger hälsofrämjande effekter såsom återhämtning och uppfriskning. Inom Green Care används ofta också djur som assistans. Detta examensarbete är speciellt intresserad av djur- och lantgårdsmetoder inom Green Care. Studier har bevisat effekten av naturens kraft, Green Care samt djur- och lantgårdsverksamheten. Resultat som kommit fram är bl.a. att bondgårdsbesök minskar överaktivitet, aggressivitet och uppmärksamhetsstörningar. En annan studie visade på att

naturen hjälper att tömma huvudet och återhämta ens uppmärksamhetsförmåga. Studier har även orsakat förvånad över att naturen hjälper människor med att reflektera kring sitt liv eller att göra större beslut i livet. Naturen minskar stress, ger en möjlighet till hälsosam utmattning och främjar immunförsvaret. Verksamhet i naturen ger också en känsla av gemenskap.

Som företagare inom Green Care är man i direkt koppling till klienternas upplevelse av verksamheten. Lagstiftning som berör GC och producenten säger bl.a. att producenterna ska vara behöriga, följa grundlagen men också annan lagstiftning kopplad till företagsamhet. Green Care Finland har sammanställt etiska regler och handböcker som eftersträvar att säkerställa verksamhetens kvalitet och för att verksamheten ska uppnå sina målsättningar. Allt som allt ska man jobba professionellt och med gott bemötande samtidigt som man följer lagar, regler och handböckerna.

4 Barnets rätt till naturen

I detta kapitel presenteras uttalandet till barnstrategin. Barnens rätt till naturen är mycket aktuellt, inte bara för att naturen nu är i större roll då sociala sammankomster är begränsade p.g.a. pandemin, utan även för att social- och hälsovårdsministeriet håller på att förbereda en barnstrategi. Målsättningen med strategin är ett samhälle som respekterar barnens rättigheter. Som grund används Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Barnstrategin baseras på kunskap och forskning samt främjar genomförandet av konventionen om barnets rättigheter. Visionen är ett barn- och familjevänligt Finland. I strategin beskrivs hur barnens och ungdomarnas välmående, deltagande och rättigheter genomförs nu, samt de centrala målsättningar och åtgärder som ska förbättra dessa. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, u.å. a)

Orsaken till varför strategin tas upp i detta examensarbete är för att ett uttalande om barns rätt till naturen inkluderats i strategin. Uttalandet handlar om naturbaserade metoder som stöd för utveckling, lärande och välmående. I uttalandet rekommenderas att man tillägger natur- och djurverksamhet som metoder i strategin. Varje barn har rätten till naturupplevelser och utvecklandet av sin egen relation till naturen. Naturen används ofta inom skolvärlden och man rekommenderar att fortsätta använda den och att använda den även mera. Naturmetoderna ska också inkluderas i social- och hälsovårdens samt lärarnas utbildning. Familjer och barn som är utsatta ska få ta del av kraft- och resursbaserad verksamhet i olika miljöer såsom i naturen och med djur. Uttalandet har gjorts av personer från olika

organisationer, från olika projekt och med olika bakgrund, som gör det till en mycket bred helhet. Metoderna baserar sig på naturens hälsomässiga värde, funktionalitet och gemenskap. Vid sidan av problemlösning kopplas utvecklingen genom resursbaserad verksamhet. Naturförhållandet är i stark koppling till stresshantering, koncentrationsförmågans återhämtning, och till att man lugnar sig. På så sätt bjuds det på en lösning till barnens växande problem och koncentrationssvårigheter i det digitala samhället. (Aho, Yli-Viikari, Lipponen, Ylilauri & Mattson, u.å.)

4.1 Exempel på Green Care med barn

I följande kapitel presenteras olika exempel på Green Care verksamhet för barn och familjer. Runtom världen finns det goda exempel på Green Care ställen för barn. I närheten av New York finns Green Chimneys som erbjuder Green Care verksamhet för barn med special behov såsom inlärningssvårigheter. Deras grund ligger i tron på att om barn får chansen att utforska, upptäcka deras styrkor och förmågor i en trygg samt naturbaserad miljö. I en sådan miljö kommer självkänslan, empatin, coping-strategierna och sociala färdigheterna också att förbättras. Växelverkan med djuren hjälper barn att bygga upp färdigheter såsom tillit, självkännet, empati, ansvar och förmågan att reglera känslor. (Green Chimneys, u.å.)

I Storbritannien finns Future Roots vars målsättningen är att erbjuda stabilitet och vägledning genom de tuffa situationer som ungdomar och familjer har. Redan namnet "Future Roots" berättar vad verksamhetsidén är. Future roots vill bevisa att de tänker på klienternas framtid och att framtiden kan vara bättre än vad klienterna tror. Detta kan innebära en bättre ekonomisk situation, bättre arbetsförhållanden, lycka, välbefinnande eller förbättrad resiliens (motståndskraft, spänst) det vill säga förmågan att hantera sin livssituation. Klienterna får en bild av att deras förväntade framtid blir ljusare än de trott sig. "Roots" alltså rötterna syftar till att alla behöver rötter för att kunna ta upp viktiga näringsämnen och få styrkan att växa. Rötter är också flexibla ankare, de utgör en trygg och säker miljö som man kan komma tillbaka till när man känner sig vilsen. (Future Roots, u.å.)

I Finland finns också Green Care verksamhet med barn. Rädda Barnen erbjuder gruppverksamhet som baserar sig på Green Care verksamheten. Gruppverksamheten är till för barn i 7–15 års ålder som är intresserade av naturen och gemenskap. Gruppen samlar sig totalt tio gånger. Det viktiga med verksamheten är att vara tillsammans, och att spendera tid i naturen med djuren. Då lär man sig att ta andra i beaktande och man får lyckas tillsammans med barn i samma ålder. Dessutom får föräldrarna en chans att vila medan

gruppverksamheten pågår. Verksamheten lyfter också fram de fördelar barnet har genom att bl.a. hitta barnets styrkor samt främja barnets självkänsla och självkänedom. (Pelastakaa Lapset ry, u.å.)

Målsättningen med verksamheten är:

- naturen och djuren som stöd för uppväxt och utveckling
- gemenskap
- kamratskap
- uppmuntrande erfarenhet
- främja sociala- och känslofärdigheter, växelverkan
- stärka självkänedom och styrkorna
- modellinläring
- stärka barnets och föräldrarnas relation
- trygg vuxenrelation till barnet samt stöd för föräldrarna
- stöd för hela familjen
- paus för föräldrarna samt semester för barnet

(ibid)

Mannerheims Barnskyddsförbund (MLL) är Finlands största barnskyddsorganisation och har fler projekt med naturbaserad verksamhet för barn. MLL använder sig av naturbaserade äventyrs-metoden, som innefattar bland annat klättring, kanot/kajak utflykt och funktionella gruppuppgifter. Dessa projekt är riktade till familjer men används också i barn- och föräldragrupper. Äventyren i naturen är målinriktade och syftet är att erbjuda familjer erfarenheter och utmaningar. Projekt där naturbaserade äventyrsmetoden används är för tillfället ”Isät ja pojat puussa!”, ”Tyttö olet Helmi!” och ”Isovanhemmat ja lapset metsään!”. Varje grupp har olika målgrupper. Första gruppverksamheten är riktad till pojkar och deras pappor eller andra närstående män i deras liv. Den andra är riktad till mamman eller en annan nära anhörig kvinna och flickan. Den sista gruppverksamheten är till mor- eller far-

föräldrarna och barnen. Gruppverksamheten riktar sig främst till barn som visar tecken på börjande mental ohälsa såsom ångest eller depression samt barn med neuropsykiatriska symtom. MLL har utvecklat äventyrsmetodens användning inom familjevård i 25 år i Finland och presenterat resultat både nationellt och internationellt. (MLL, u.å.)

I detta kapitel framkom det hur aktuellt det är att inkludera Green Care i bland annat utbildningar och lagstiftningen. Uttalandet till barnstrategin påpekar varför naturbaserad verksamhet och djurverksamhet är viktigt för barnen och att barnen ska ha rätt till dessa. Kapitlet tar upp exempel på Green Care verksamhet runtom världen. Exempelen ger en inblick i hur GC verksamhet ser ut på olika ställen, hur verksamhetens värde framkommer där och vilket värde de fokuserar på. I kapitlet framkom också GC i Finland.

5 Teoretisk sammanfattning

Examensarbetets målgrupp barn och familjer har presenterats genom barnskyddsverksamheten. Viktigt för barnskyddsverksamheten är barnskyddslagen som fungerar som ramar för verksamheten. Genom lagen försäkras barnens trygga uppväxt och utveckling. Barnskyddet påverkar barnets uppväxtförhållanden, stöder föräldrarna och skyddar barnet. Med hjälp av samhällets basservice görs ett preventivt arbete för att förebygga behovet av barnskydd. Det förebyggande arbetet försöker också hitta de familjer och barn som kanske har ett behov av barnskydd i ett skede därå problemen ännu formas och kan tas itu med innan de blir för utmanande. Familjen eller barnet blir klient genom en anmälan eller en ansökan. Då utvärderas behovet för barnskydd. Vid brådskande behov påbörjas åtgärderna direkt, en utredning kan påbörjas eller på basen av utvärderingen finns det inget behov för barnskydd och ärendet tar slut. En klientplan görs upp på basen av individens enskilda behov för service. Om behovet är brådskande kan barnet omhändertaras, då är vård utanför hemmet för barnets bästa. Då klientskapen börjar nå sitt slut finns det möjlighet för eftervård, så att övergången till självständighet eller familjelivet tryggas.

Det socialpedagogiska värdet av Green Care studerades genom teori kring resursförstärkande arbetsmetoder. Inom dessa metoder lyfts individens resurser fram och utvecklas. Det handlar om att integrera utsatta individer och hitta sätt genom vilka de kan bygga på sina förmågor istället för att fokusera på det de inte kan göra. Det socialpedagogiska förhållningssättet handlar om att gå "upptäckens väg" istället för "bevisets väg". Inom medicinen diagnostiserar man och bevisar vilket problem en individ

har. Därefter försöker man bota problemet. Medan inom socialpedagogiken undviker man problemstämplingen och upptäcker hellre individens resurser och förmågor. Djur har en positiv effekt på människor, bl.a. blir man på gott humör och kommunikationen öppnas i närheten av djur. Dessutom kan djur fungera som ett gemensamt intresse som påverkar förändringsarbetet positivt. Djur har också en lugnande och förvånande effekt på beteendet.

Djur används mycket inom Green Care som är en verksamhet kopplad till naturen. Inom Green Care tar man vara på naturens hälsomässiga värde. Diverse teorier lyfter fram värdet av naturen. Naturen gör rehabiliteringen snabbare, hjälper en att återhämta uppmärksamhetsförmågan och erbjuder möjligheten till självreflektion. Dessutom ger naturen goda möjligheter för motion och stärker känslan av gemenskap m.m. Green Care kan förslagsvis ta plats på en lantgård med djur. Genom aktiviteter på lantgården tar man vara på klienters förmågor och utvecklar dessa. Under verksamheten får klienten pröva på nya och möjligen utmanande saker. Producenten av Green Care ser till att klienterna får bästa möjliga erfarenhet och handleder dem under verksamheten.

Barn har rätt till naturen och värdet de kan få av den. Social- och hälsovårdsministeriet håller på att förbereda en strategi för ett barn- och familjevänligt Finland. Till strategin har det presenterats ett uttalande för barnets rätt till naturen. I uttalandet tas Green Care och värdet naturen kan ge barnen upp. Green Care verksamhet finns runtom världen, exempel på dessa togs upp och jämfördes. Green Chimneys har ett förhållningssätt likt socialpedagogiken, att upptäcka styrkorna och förmågorna i naturens trygga miljö. Future Roots verksamhetsidé handlar om att upptäcka framtidens möjligheter och naturen som man kan komma tillbaka till för trygghet. Rädda Barnen ry. i Finland erbjuder gruppverksamhet i naturen där man kan känna gemenskap och delaktighet. Gemenskap och delaktighet som är enligt socialpedagogiken viktigt för förändringsprocessen. Verksamhetens målsättning är bl.a. stöd för hela familjen och främjande av social- och känslofärdigheter. Mannerheims Barnskyddsförbund erbjuder också Green Care verksamhet för olika grupper, inte bara för föräldrarna och barn utan också exempelvis mor- och farföräldrarna.

Sammanfattningsvis har teorikapitlen presenterat barnskyddsverksamheten, klientskap och vad som händer efter klientskapen. Dessutom har bakgrunden till Green Care verksamhet och teoretiskt material som lyfter fram hälsomässiga värdet av Green Care behandlats. Green Care verksamheten studerades också mot bakgrund av socialpedagogisk teori.

6 Genomförandet av undersökningen

I följande kapitel framförs hur studien har genomförts samt validiteten och reliabiliteten i arbetet. Syftet med undersökningen är att få en bild av Green Care inom familjearbete, mer specifikt barnskyddet. Målet är att beskriva hur det går till när barnskyddsklienter tar del av GC. Denna data kan inte eller ska inte omvandlas till siffror. Undersökningsobjekten är mycket varierande, för att lyfta fram olika synvinklar. Intervjuobjekten behöver inte direkt vara familjer eller barn, utan de kan vara producenter av Green Care verksamhet som handlett barn under verksamheten eller ledare för barnskyddsverksamhet. Studien baseras på en liten grupp intervjuobjekt. Alla de ovannämnda aspekterna motiverar till en kvalitativ metod. Kvalitativa metoden lämpar sig för undersökningar där man vill få en bred uppfattning om något. Undersökning genom en intervju är den lämpligaste metoden i detta fall. Kvalitativa metoden är också mer flexibel. Man kan anpassa sig under intervjuernas gång och ställa de frågor som aktualiseras under intervjun. Öppna frågor leder till detaljrika svar och en bred uppfattning om ämnet. Då får man reda på omfattande, komplicerad och detaljrikt data. Kvantitativa metoder används däremot om något specifikt och exakt ska undersökas. Därmed är bästa undersökningsmetoden för denna undersökning en kvalitativ undersökningsmetod genom intervjuer.

Under intervjuerna frågar jag informanten om jag får banda in intervjun och försäkrar hen samtidigt att ingen annan utom jag kommer att höra inspelningen. Jag försäkrar om att datasekretessen hålls. I inspelningen eftersträvas att informantens identitet inte kommer direkt fram. Under hela tiden jag innehar inspelning av informanten ser jag till att ingen annan kan få tag på den. När jag inte längre har något behov av inspelningen kommer jag att permanent radera den.

För att få en större helhetsbild undersöks personer som har med olika delar av Green Care att göra. Alla informanter har en koppling till barnskydd och Green Care. Urvalet är ett subjektivt och strategiskt eftersom just dessa personer antas ha den information som jag behöver. För undersökningen intervjuas en person som handlett klienterna under Green Care verksamheten samt en annan som producerar Green Care verksamheten för barnskyddsklienter. Tredje informanten är en person som köper Green Care verksamheten för barnskyddsklienter samt en handledare för barnskyddsklienterna. Resursen som behövs är telefonsamtal, tid av informanten och mig själv. Jag håller en "testintervju" med en person

som är bekant med Green Care och barnskydd. Före intervjuerna tänker jag över frågorna och de förväntade svaren. Jag funderar ut de tänkta resultaten av intervjuerna.

Valet av undersökningsenheter görs genom att söka reda på personer inom barnskyddet som tagit del av Green Care i form av djur- och lantgårdsverksamhet. Detta gjordes genom att kontakta ledande socialarbetaren inom barnskyddet i Mellersta-Österbotten. Genom ett projekt hade en barnskydds-enhet besökt Green Care lantgården vid fem olika tillfällen. Jag bestämde mig för att använda dessa parter inom studien.

Sedan ansökte jag om forskningstillstånd från Soite för min undersökning. Efter att ha fått forskningstillstånd tog jag kontakt med ledande socialarbetaren inom barnskyddet på nytt för att få kontaktuppgifterna till personerna för intervjuer. Informanterna är personer som känner till barnskyddsklienterna som tagit del utav Green Care och som varit på plats då detta har hänt. Jag tog kontakt med en handledare på barnskydds-enheten, en producent/företagare och en serviceköpare/ledare.

6.1 Validitet och reliabilitet

Det finns en del praktiska saker som ska tas i beaktande vid intervjuerna. Personen som intervjuas ska känna sig trygg i omgivningen, så att hen ger riktiga och ärliga svar. Miljön ska vara trygg och lugn. Ingen ska ha bråttom så att båda har tid att lyssna och prata. Intervjun bandas in och detta ska diskuteras på förhand med personen som intervjuas. Personen behöver inte själv efterfråga detta, utan den som intervjuar ska berätta hur inspelningen används, vem hör den och vad som görs med den efter att behovet slutat. Under intervjun är det viktigt att intervjuaren är objektiv och att reflektera kring sig själv och sitt kroppsspråk. Det finns en risk för att man påverkar personen som intervjuas på olika sätt. Detta ska förebyggas. Under rådande pandemin hålls en del eller alla intervjuer på distans via telefon- eller videosamtal. Fastän intervjuerna hålls på distans så ska risken för påverkning tänkas igenom.

Trovärdighet och tillförlitlighet för kvalitativa intervjuer kan undersökas med några olika sätt. Ett av sätten kan användas både för kvalitativa och kvantitativa metoder. Extern (yttre) reliabilitet betyder att forskningen kan genomföras på nytt så att man får samma resultat. Det är viktigt att beskriva forskningsprocessen detaljrikt och tydligt. På så sätt kan forskningen utföras på nytt av någon annan. Problemet är oftast att tolkning spelar stor roll. Intern (inre) reliabilitet, fastän alla ser på samma sak kan tolkningarna ändå vara olika. Men i detta fall

finns det inte en risk för att forskarna inte kommer överens om tolkningen då jag utför studien ensam. Intern validitet, att teorin stämmer överens med undersökningen. Vid analysering av forskningsresultat och återkoppling till teori söker man efter en röd tråd som återkopplar dem. Extern validitet syftar till att resultatet kan tillämpas till andra miljöer och situationer. Ofta kan dock kvalitativa undersökningar syfta till en viss specifik miljö. (Bryman & Bell, 2013, s. 399–400)

Det centrala är att resultaten är riktiga och objektiviteten bibehålls utöver hela processen i undersökningen. Man granskar om man förstått rätt under intervjuerna och tolkat resultaten rätt. Jag kan t.ex. fråga informanten om jag förstått rätt vad hen berättat eller upprepa vad hen sagt tillbaka åt hen. Under processen bör jag vara objektiv, det vill säga förebygga egna medvetna handlingar från att påverka resultatet eller styra undersökningen. Informanten kan påverkas under intervjuerna, så det är viktigt att välja en trygg miljö och vara medveten om sina handlingar som kan påverka. På så sätt försäkras man att svaren man får är äkta och ärliga.

Testintervjun hålls via teams före resten av intervjuerna. Genom att testa frågorna ser man hur de fungerar i praktiken, om de måste omformuleras eller tas bort. Man ser också om man behöver tillsätta någon fråga. Efter testintervjun ändrades några frågor för att de var för långa och breda. Några frågor delades därför in i två separata frågor så att det blev lättare att svara på dem. Resten av intervjuerna hålls via telefon p.g.a. rådande pandemin, för att försäkra allas trygghet.

7 Resultatredovisning

Näst redovisas resultatet från intervjuerna. I början av intervjuerna frågades några allmänna frågor för att få en bakgrund och en praktisk synvinkel på personens arbete och dess koppling till Green Care verksamheten. Detta hjälpte även att starta igång intervjun på ett naturligt sätt och ledde till att både intervjuaren och personen som intervjuades kunde avslappna lite.

7.1 Vilken målsättning har Green Care verksamheten?

Alla respondenter svarade att verksamheten ger mycket innehåll i livet, fysisk motion och meningsfull samvaro med djur. Det sistnämnda är speciellt viktigt då många specialgrupper har få ställen där de kan vara med djur på det sättet. Dessutom hjälper verksamheten en att utveckla sina sociala färdigheter och tvingar en att möta sina svårigheter i sociala situationer.

Målsättningen var att klienterna har något meningsfullt att göra, klienten kan lyckas med något och får pröva på något nytt.

“Sehän tuo valtavasti sisältöä asiakkaiden elämään”.

“Kehittää fyysistä kuntoa, sosiaalisia taitoja ja ryhmässä toimimista.”

“Joutuu kohtaamaan omia esteitä sosiaalisessa kanssakäymisessä.”

I svaren kom det fram allmänna fördelar med Green Care samt att verksamheten har en målsättning och ett syfte. På grund av att man måste ta sig till olika ställen på lantgården och genom aktiviteterna får klienterna fysisk motion. Genom växelverkan lär de sig sociala färdigheter och får praktisk erfarenhet med olika människor. Jag är överens med svaren från denna fråga och den har fler sammankopplingar till teoridelen. Den meningsfulla samvaron och gemenskapen kom upp i teoridelen om socialpedagogik. Där djuren fungerar som socialpedagogiska agenter. I teoridelen kom det också fram att klienten får göra något meningsfullt, något viktigt och att klienten får vara delaktig i en gemenskap.

7.2 Effekterna hos klienterna

Respondenterna berättade att klienterna var på bättre humör under verksamheten. Klienterna hade det trevligt under verksamheten, fick något konkret gjort och var allmänt på gott humör. De mer långvariga effekterna var förbättring av den fysiska motionen och att sociala färdigheterna utvecklades. Om en klient varit mycket blyg till en början kan hen utveckla sina färdigheter, och genom regelbunden verksamhet blir det mer som en rutin att man samarbetar med andra klienterna. Fysiska effekter förutom motionen är att djurens närvaro och närhet kan för vissa vara den enda närheten som hen får eller ger. Det finns många positiva psykiska effekter såsom upplevelsen av att man kan göra något, man får något gjort och att det man gör är viktigt. Andra exempel på de psykiska effekterna är bland annat känsla av gemenskap, att man är del utav gruppen och att alla har sin egen plats i gruppen. Om man t.ex. har personliga svårigheter såsom tvångsmässiga rörelser så måste man handskas med dem samtidigt som man är med i verksamheten. Viljan att vara med i verksamheten är ofta större än tröskeln att möta sina svårigheter. Beteendet påverkades så att man måste kontrollera sig själv under verksamheten. Man kan exempelvis inte få ett utbrott då en häst är närvarande för det kan vara livsfarligt. På så sätt utvecklar man också självkontrollen. Önskan att fungera väl med andra går också före klientens egna svårigheter. För vissa kan

det vara svårt att uttrycka sin egen åsikt och vad man önskar högt. Under verksamheter blir man tvungen att berätta t.ex. vilken uppgift man hellre vill göra.

“Paremmalla mielellä oikeastaan kaikki täältä lähtee.”

“Tunne osallisuudesta, että on osa jotain ryhmää, porukkaa ja paikkaa ja jossa jokaisella on oma sija siinä kuviossa. “

“Vaikka jos on vaikeaa hillitä itteään nii tässä toiminassa kaikilla on selkeetä ettei voi saada raivareita hevosen läsnäollessa.”

Respondenter såg också att klienterna gillade verksamheten och att de som är intresserade av djur tyckte om att vara med djuren och göra saker med dem. Även om barnen inte var bekanta från förr så kom de bra överens och lärde känna varandra. Trots att några av barnen inte gillade idén till en början, så var de ändå på gott humör och man lyckades hitta något trevligt att göra för alla.

“Vaikka aluksi oli että... jaa täälläkö pitää olla... Niin oli kuitenkin hyvillä mielin. Kaikille löytyy jotain mistä tykkäsi.”

Genom hela intervjun kommer det fram olika positiva effekter som verksamheten har på klienterna. I svaret finns många kopplingar till teoridelen. Såsom tidigare nämnt syns sociala färdigheternas utveckling och inläringen genom social interaktion som i teoridelen om socialpedagogiken (se s.7–10). Även att känna delaktighet och gemenskap hör till socialpedagogikens centrala punkter. Delaktigheten kom nästan som direkt citat från teoridelen (se s.8) som bevisar likheten till teorin “att känna sig som delaktig, att kunna påverka saker och utvecklas i sammanhanget”. Klienten känner sig som hen har sin egen plats i gruppen. Dessutom hör upplevelsen att det man gör är meningsfullt och viktigt till socialpedagogiken. I intervjun kommer också specifikt betydelsen av djuren upp. Djuren kan vara det enda klienten känner och ger närhet åt. Detta kan liknas med teoridelen om djur inom förändringsarbete (se s.10–11). Djuren ger också upphov till förändringar i kommunikationen. Klienten visar mindre blyghet och pratar mer öppet, som kan bero på djuren eller på själva Green Care. I den teoretiska diskussionen ovan (se s. 14) behandlades Katcher och Teumers (2006) undersökning som bevisade att aggressivitet minskar efter verksamhet på en lantgård. De som intervjuades uppgav att klienterna lär sig kontrollera sig själva och kan inte visa aggressiva utbrott när en häst är närvarande. I teoridelen nämns ofta allmänna fördelar såsom att klienten är på bättre humör och får fysisk motion (se s.14–16),

vilket svaren i intervjun också ofta nämner. Bland annat Pelastakaa lapset r.y. nämner att verksamhetens målsättning är också kamratskap m.m.

7.3 Socialpedagogiken och resurstänkande

Inom socialpedagogiken är klientens egna resurser i centrum. Därför frågades om verksamheten tar vara på dessa resurser. Som svar berättades att arbetsuppgifterna delas på basen av klientens eget kunnande och hens resurser. De som kan göra och tycker om fysiska uppgifter gör sådana. Däremot de som vill gärna göra uppgifter som kräver längre tid och där man får sitta gör sådant. Klienterna får valmöjligheter där de kan välja vilken uppgift de helst skulle göra. Samtidigt frågades också om klienterna på något sätt har möjlighet att utveckla dessa resurser mer. Respondenten berättade att uppgifterna ofta delas ut på basen av vad som skulle vara mest bekvämt och meningsfullt. Men under verksamheten görs också uppgifter i grupp. Alla får pröva på om de bara är villiga. I sådana fall är inte själva uppgiften i centrum utan det att man får pröva på. Klienten får testa, försöka och bevisa sig själv att hen kan övervinna sina egna förväntningar. En del respondenter tyckte att resurstänkandet skulle ha kommit mera fram om verksamheten skulle ha pågått under en längre tid, det vill säga att klienterna skulle ha varit med fler gånger.

“Silloin tavallaan ei enään se työtehtävä oo siinä se pää juttu vaan lähinnä se, että saa kokeilla ja yrittää ja näyttää itselleen, että voi ylittää itteään.”

Resurstänkandet kommer delvis fram i intervjun till en del. Klientens kunnande och det hen kan göra, alltså klientens resurser och förmågor uppmärksammas under verksamheten. Klienterna har en valmöjlighet men blir också utmanade till att pröva på och testa sig själv. Syftet med detta är att utveckla resurserna. Resurstänkande är kopplat till socialpedagogiken och Green Care verksamhetens målsättningar. I intervjun framkommer det att man lyfter fram klientens styrkor och resurser, vilket är centralt inom det socialpedagogiska förhållningssättet. Inom socialpedagogiken uppmärksammar man inte situationer där klienten misslyckas utan fokuserar på det hen kan och vidare utvecklar det. Dessutom uppmanas klienten att utmana sig själv, sina förväntningar och sina förmågor.

Som förväntat var frågan om lösningsorienterat tänkande från socialpedagogiken svår att svara på, det vill säga om personerna som intervjuades har utvecklat olika metoder för att aktivt stöda klienter på olika sätt. En respondent sade att de inte aktivt utvecklar metoder för att aktivt stöda klienter på olika sätt, utan det handlar mer om att hitta lösningar på vardagliga

problem. Man är inte direkt där och hjälper då det blir svårt utan klienten får själv försöka först. Man hjälper dock till vid behov. Andra respondenten sade att lösningsorienterat tänkande hade kommit fram mer om verksamheten hade pågått fler gånger än dessa de tagit del utav. Klienten får alltså genom social interaktion försöka själv och lära sig. Socialpedagogiken intresserar sig för den sociala interaktionens viktighet i utvecklingen och inläringen, vilket även kommer väl fram i intervjun.

“...että se ohjaaja ei oo siinä ensimmäisenä auttamassa vaan usein kattoo sivusta. Jos joku juttu on vaikee niin antaa hetken ite pätkäillä miten se asia hoidettais, sitte jos on vaikeaa ja pyytää apua nii silloin tietty autetaan.”

7.4 Kommunikationen

Av intresse för studien är också kommunikationen, speciellt om man använder sig av olika sätt att kommunicera. En respondent berättade att arbetsuppgifterna introduceras både muntligt och som bilder på väggarna. Bilder eller illustrationer av arbetsuppgiften kan göra den tydligare och enklare att förstå. Då kan tröskeln till att välja en uppgift också vara mindre. Musiken är ett hjälpmedel och en mekanisk del av verksamheten. Om klienterna och handledaren gör något tillsammans kan musiken i bakgrunden höja stämningen. Musiken kan också vara en rolig sak att tänka tillbaka på, då man ofta mentalt kopplar ihop musiken med ett ställe.

“Musiikki on mukana semmonen oheisjuttu tuomaa mielen kohennusta ja semmonen mitä on hauska muistella ja yhdistää musiikin ja paikat:”

7.5 Vad lärde sig klienterna

Under studien undersöks vad som det konkreta är som klienterna kunde lära sig från verksamheten. En del respondenter lyfte fram det som tidigare nämndes om effekter hos klienterna som inlärningsmoment såsom sociala effekterna. Om verksamheten hade varat en längre tid hade man arbetat med klientens egna problem och utmaningar mer. Tillsammans hade deltagare i verksamheten tänkt ut och kombinerat olika saker som skulle kunna påverka samt vara till hjälp för klientens problem och utmaningar. Andra respondenter lyfte fram att klienterna fick bekanta sig med djuren, att man faktiskt fick tag hand om dem. Klienterna fick vara med djuren i praktiken, inte endast se på dem bakom ett stängsel. Klienterna lärde

sig genom att ta hand om djuren och mata dem. De lärde sig hur behandling av djur skilde sig mellan djurslag.

“Pääsi käytännössä olemaan eläimien kanssa, ei katsella aidan takaa.”

Enligt de intervjuade kan klienten ta med sig alla hälsoeffekter från besöken. Om klienterna hade varit med om fler besök kulle man ha satt upp mer individuella målsättningar t.ex. med klientens egen problematik. Det som klienterna fick lära sig under verksamheten var hur man är i direkt växelverkan med djuren och i närheten av dem. Det handlade inte om att se på ett djur bakom ett stängsel eller glas utan faktiskt känna deras närhet och kontakt med dem.

7.6 Nackdelar med Green Care, finns det tillräckligt med producenter?

Under teoridelen kom det inte fram någon konkret eller tydligt negativ sida med Green Care. Därför togs frågan om GC nackdelar upp under intervjun. En del av respondenterna lyfte fram den nationella attityden, att verksamheten är relativt ny och därför varierar ”allmänna spelreglerna” från plats till plats. Beroende på stället så gör man olika saker på olika sätt. Verksamheten blir kanske mer överensstämmande på en nationell nivå med tiden. Det önskades att det skulle finnas mer gemensamma linjer. Det är sannolikt att man i framtiden har tydligare gemensamma spelregler, eftersom GC Finland har redan nu gemensamma normer som utgör basen för verksamheten. Andra delen av respondenterna lyfte inte fram något negativt utan sa endast att det kanske finns rum för utveckling i fortsättningen. Eftersom Green Care är relativt nytt kartlades också om det finns tillräckligt med Green Care producenter. En del tyckte att det finns valmöjligheter på området men de önskade att det fanns fler företagare nationellt. En annan del lyfte fram att det ska finnas variation, olika ställen med olik verksamhet.

“Varmaan ihan valtakunnallinen järjestäytyminen sen asian suhteen...”

I intervjun kom det inte fram något tydligt negativt med själva Green Care. Det enda som kom upp var att verksamheten fortfarande är ny och utvecklas ännu. Det som krävs är att GC hittar det gemensamma språket.

7.7 Feedback från närstående

Till slut studerades feedbacken och responsen om verksamheten. Respondenter lyfte fram att man får ofta höra att klienterna tänker tillbaka på verksamheten och nästan alla vill komma på nytt. Barnskyddsgruppen skulle också ha önskat en fortsättning med verksamheten. Klienternas närstående är ofta överraskade över att klienten fungerar så väl i Green Care verksamhetens miljö. Ofta upplever klienternas närstående att klienten är så annorlunda under verksamheten i jämförelse hur de är där hemma, så man på något sätt nästan inte känner igen dem. Under verksamheten fungerar sakerna så väl och klienterna har något meningsfullt att göra. Utmaningarna och problemen syns nödvändigtvis inte under verksamheten på samma sätt som de gör i vardagen. Enligt barnskyddsmyndigheten har inget negativt framkommit. Dessutom har klienterna och deras närstående önskat en fortsättning för verksamheten.

“...eivät melkeen edes tunnista omaksi läheisekseen, että kun täällä asiat toimii tosi hyvin.”

Det centrala inom socialpedagogiken är att resurserna är i centrum och inte problematiken. Identiteten byggs upp genom socialt samspel och man ska undvika problemstämpling. På detta sätt kan en helt ny sida av en individ komma fram. Då kan klienten släppa rollen där problemet står i centrum och visa en helt ny sida av sig. Förändringen hos personen kan vara till och med så stor att man kanske knappt känner igen personen. Detta kom också fram i feedbacken från närstående.

8 Slutdiskussion och kritisk granskning

Syftet varför jag gjort detta arbete är att studera värdet av Green Care inom barnskyddsverksamhet och hur Green Care verksamhet kan hjälpa barnskyddsfamiljer. Genom hela intervjun kom det fram olika hälsoeffekter som verksamheten har. Verksamheten förbättrar klientens fysiska hälsa samt ger hen något viktigt och meningsfullt att göra. Dessutom erbjuder verksamheten möjligheten att överkomma personliga svårigheter, utveckla självkontroll, övervinna sig själv och känna gemenskap osv. Verksamheten ledde också till att klienterna lärde sig en hel del. Klienterna fick faktiskt vara i kontakt med djuren, göra praktiska arbetsuppgifter och pröva på nya saker. Så i korthet visar resultatet hur det socialpedagogiska värdet kommer fram i djur- och lantgårdsverksamheten. Arbetet beskriver det hälsomässiga värdet hos klienterna på olika

plan och andra effekter som klienten kan få med sig från besöken. Detta betyder att syftebeskrivningen är uppnådd.

I teoridelen beskrivs barnskyddsverksamheten med dess olika former, syftet med det och lagstiftning kring det upp. Därefter följde teori kring socialpedagogiken, som är mycket aktuellt för både Green Care och barnskyddsverksamhet. Sedan behandlades själva Green Care verksamheten, det vill säga vad det är och hur det går till. Därefter kom barnens rätt till naturen som togs upp genom nya barnstrategin. Till sist i teoridelen kom olika exempel på Green Care verksamhet från olika platser i världen.

Jag valde att använda kvalitativa intervjuer som metod och genom bekvämlighetsval söka personerna. Jag hittade en enhet i Österbotten som tagit del av Green Care verksamhet. Jag intervjuade personen som köpt verksamheten, en handledare för barnskyddsklienterna, en producent av verksamheten samt den som handlett verksamheten. Frågorna till intervjun fastlades genom en kvalitativ analys av teorimaterialet.

Alla intervjuade hade samma målsättning för Green Care verksamheten, det vill säga att klienterna skulle vara på bättre humör, ha något meningsfullt att göra, få utveckla sina sociala färdigheter och få lyckas med något.

Socialpedagogikens tankesätt och centrala utgångspunkter kom fram i intervjuerna. Framförallt betonades resurstänkandet och att individen står i centrum istället för problemet. Klienten fick också utmana sig själva och övervinna sina svårigheter. Inläring genom socialt samspel kom också fram.

Det framkom inga särskilda nackdelar med Green Care utan endast rum för utveckling. Green Care verksamheten är relativt ny och söker sina gemensamma regler och ramar ännu. Det som inte förvånade mig var att klienter hade fördomar och tänkte i stilen ”jaa så här måste man vara nu då?”. Det är lätt hänt att man inte tänker sig för vilket värde som medförs av att helt enkelt hänga runt ett par lamm eller andra djur. Men hälsomässiga värdet kommer fram av sig själv och humöret förändras mot det positiva omedvetet under besöket.

Feedbacken har för det mesta varit positiv. De flesta skulle fortsätta besöka Green Care lantgården och har varit positivt överraskade av dess effekter på klienterna.

Under intervjuerna fick jag bättre, mer djupgående och längre svar än jag hade förväntat mig. Frågorna var väl igenomtänkta och dessutom prövade genom en testintervju. Svaren speglade jag till teorin som bevisade att teoridelen hälsomässiga värde faktiskt stämmer.

Svaret av undersökningen är att värdet barnskyddsklienter får av ett besök på en bondgård är mer än man skulle tro. Det kom fram att Green Care är ett mångsidigt verktyg som hade positiv inverkan på klienternas humör och som innebar rika inlärningsmöjligheter. Klienterna hittade något meningsfullt och praktiskt att göra. Verksamheten medförde fysiska, psykiska och sociala värden för klienterna.

Genom att jag gjort denna undersökning har jag lärt mig en hel del. Genom att ta reda på om barnskyddsverksamheten har jag fått mer djupgående information än vad jag fått under kurserna. Socialpedagogiken blev också mer bekant för mig än det var förut. Jag fått gå igenom en hel del med litteratur som sedan har sammanfattats till kapitlen. En stor del av litteraturen jag använt har dessutom varit på finska, på så sätt har jag även skaffat mig begrepp och ett ordförråd för att kunna arbeta på finska inom barnskyddet. Intervjuerna och frågorna har även varit på finska, vilket har medfört en del extra jobb men det var värt det. Jag var bekant med Green Care från förut men underskattade hur mycket jag skulle lära mig genom att jag gjort examensarbetet. Nu har jag skaffat mycket information om barnskyddsverksamhet samt Green Care verksamhet som jag kan använda med vilken målgrupp som helst. Jag kommer säkert ha hjälp av denna information i framtiden. Jag har bl.a. även ordnat en sommaraktivitet på mitt sommarjobb på en Green Care lantgård, vilket jag skulle inte ha kommit underfund med om inte jag skrivit om detta ämne. Jag har alltså redan haft hjälp av arbetet innan det varit färdigt.

Till slut gör jag en kritisk granskning av arbetet. Ursprungligen hade jag tänkt göra arbetet snabbare men livet kom i vägen och jag blev tvungen att minska på takten med examensarbetet. Det blev några längre pauser som gjorde att jag glömde vart jag lämnat och på så sätt måste göra mer arbete för att komma igång igen. Det skulle ha varit bättre att göra något smått nu och då. I efterhand hade det varit bättre att använda mer svenskspråkig litteratur, för att vissa saker försvinner i översättningen. Jag skulle gärna ha genomfört intervjuerna ansikte mot ansikte men p.g.a. rådande pandemin bestämde jag mig för att hålla intervjuerna på distans för allas säkerhet. Personerna som intervjuades kunde på så sätt kanske gjort något annat samtidigt med intervjun och därmed blivit distraherade. Detta kan i sin tur leda till att de kanske inte gav så igenomtänkta svar. Å andra sidan kan distansmötet minska pressen, ge utrymme för reflektion och bättre svar. Som helhet är jag mycket nöjd med mitt examensarbete.

Till slut vill jag uttrycka min tacksamhet till handledande lärarna och mina närstående för hjälp, vägledning och stöd under skrivprocessen. Jag är också tacksam för de som deltagit i intervjuerna och erbjudit mig material för studien. Allt stöd och rådgivning har uppskattats.

Tack!

Litteraturförteckning

Aho, M., Yli-Viikari, A., Lipponen, M., Ylilauri, M. & Mattson, M. (u.å.) *Lasten oikeus luontoon – Luotoperusteiset toimintamallit kasvun, oppimisen och hyvinvoinnin tukena.*

Barnskyddslag 13.4.2997/417 Hämtad 2020-12-04 från <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417#L10P57>

Bryman, A. & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (2. Uppl.). Liber.

Cederlund, C. & Berglund, S. (2014). *Socialpedagogik: Pedagogiskt socialt arbete* (1. uppl.). Stockholm: Liber.

Cederlund, C., Berglund, S. & Hallberg, J. (2017). *Socialpedagogik: Pedagogiskt socialt arbete* (Upplaga 2.). Liber.

Diskrimineringslag 30.12.2014/1325 Hämtad 2020-11-25 från <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141325>

Europeiska unionen. (2020). Uppgiftsskydd enligt GDPR. Hämtad 2020-11-25 från https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_sv.htm

Finländsk Green Care. (2016). *Naturen som källa för välbefinnande.* <https://www.gcfinland.fi/tiedostopankki/240/Naturen-som-kallan.pdf>

Future Roots. (u.å.) *About us.* Hämtad 2020-12-04 från <https://www.futureroots.net/about-us/>

Green Care Finland (u.å.). *Voimaa ja hoivaa luonnosta.* Hämtad 2020-10-09 från <https://www.gcfinland.fi>

Green Chimneys. (u.å.) *Our Nature-Based Model.* Hämtad 2020-12-04 från <https://www.greenchimneys.org/why-animals-nature/intro/>

Hirvinen, S., Juola, S. & Mäki, J. (u.å.) *Opas Green Care – palveluiden tuottajalle.* kpedu yhteistyössä Centrian Ammatikorkeakoulu. Hämtad 2020-12-04 från <http://projekti.kpedu.fi/data/liitteet/c12e5819f4fc441ca5a5620528a005a9.pdf>

Kaplan, R., & Kaplan, S. (1989). *The experience of nature. A psychological perspective.* Cambridge: Cambridge University Press.

Lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården. 272/2005. Hämtad 2020-11-25 från <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2005/20050272>

Lag om patientens ställning och rättigheter. 17.8.1992/785. Hämtad 2020-11-25 från <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1992/19920785>

MLL- Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutussäätiö. (u.å.). *Seikkailumenetelmät*. Hämtad 2020-12-04 från <https://www.lastenkuntoutus.net/perheille/menetelmat/seikkailumenetelmat>

Pelastakaa Lapset ry. (u.å.). *Lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta*. Hämtad 2020-12-04 från <https://www.pelastakaalapset.fi/palvelut-kunnille/lasten-yhteisollinen-ryhmatoiminta/#menu>

Puonti, A., Saarnio, T., Hujala, A. & Arnkil, T. E. (2004). *Lastensuojelu tänään*. Helsinki: Tammi.

Salovuori, T. (2014). *Luonto kuntoutumisen tukena*. Tampere: Mediapinta.

Sosiaali- ja terveysministeriö. (u.å.)a *Lapstistrategia*. Hämtad 2020-11-25 från <https://stm.fi/lapsistrategia>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (u.å.)b *Lastensuojelu*. Hämtad 2020-12-02 från <https://stm.fi/lastensuojelu>

THL - Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (u.å.)a *Jälkihuolto*. Hämtad 2020-12-03 från <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto>

THL - Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (u.å.)b *Lastensuojelun käsikirja*. Hämtad 2020-10-09 från <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

THL- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2020). *Kiireellinen sijoitus*. Hämtad 2020-12-03 från <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/kiireellinen-sijoitus>

THL- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (u.å.)c *Lastensuojelulaitokset*. Hämtad 2020-12-04 från <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset>

Tilastokeskus. (2020). *Lähes joka kolmannessa kotitaloudessa oli lemmikki vuonna 2016*. Hämtad 2020-11-30 från http://www.stat.fi/til/ktutk/2016/ktutk_2016_2020-04-20_tie_001_fi.html

Ulrich, R.S. (1984) View through a window may influence recovery from surgery. *Science*, 224(4647). doi: 10.1126/science.6143402

Valvira. (2015). *Sosiaalihuolto*. Hämtad 2020-11-25 från <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto>

Bilagor

Bilagor för forskningstillståndet och annat som skickas eller getts till deltagarna. Undersökningen riktar sig p.g.a. praktiska skäl till Mellersta-Österbotten, där största delen av befolkningen talar finska. För att deltagarna i undersökningen troligen är finsk-språkiga är bilagorna på finska.

Bilaga 1 - Saatekirje tutkimuslupahakemukseen

Hei!

Minä olen sosionomi opiskelija Lotta Witick Vaasan ammattikorkeakoulu Noviasta. Teen opinnäytetyötä Green Care menetelmistä perhetyössä. Tutkin siis luontolähtöisiä ja eläinavusteisia menetelmiä lastensuojelussa.

Tavoitteeni on haastatella eri henkilöitä koskien Green Care menetelmiä lastensuojelussa. Tutkimuksessani keskityn eläinavusteisiin menetelmiin ja maatilallaan käyttöön eli miten lastensuojelun asiakkaat hyötyvät vierailuista maatilalla ja eläinten kanssa.

Keväällä 2021 haastattelin mielelläni: Green Care palvelun tuottajaa yhteydessä lastensuojeluun, Palvelun ostajaa (johtava ohjaaja lastensuojelussa), Green Care ohjaaja (mahdollisesti sama kuin palvelun tuottaja), lastensuojelutyöntekijä, joka on ollut asiakkaiden kanssa mukana maatilalla ja eläinten kanssa sekä lastensuojelu asiakkaita, jotka ovat olleet Green Care toiminnassa mukana.

Aineisto ja tiedot säilytetään turvassa, ei luovuteta muille ja tuhoaan tutkimuksen valmistuttua. Opinnäytetyössäni henkilötiedot muunnetaan, jottei ketään pysty tunnistamaan ja kaikki pysyvät nimettöinä. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua 2021.

Jos on kysyttävää, vastaan mielelläni kysymyksiin!

Ystävällisin terveisin,

Lotta Witick

Sosionomi opiskelija amk Novia:ssa

lotta.witick@edu.novia.fi

p. 0504685543

Bilaga 2 - Tiedote tutkimukseen osallistujille

Hei!

Minä olen sosionomi opiskelija Lotta Witick Vaasan ammattikorkeakoulu Noviasta. Teen opinnäytetyötä Green Care menetelmistä perhetyössä. Tutkin siis luontolähtöisiä ja eläinavusteisia menetelmiä lastensuojelussa.

Tavoitteeni on haastatella eri henkilöitä koskien Green Care menetelmiä lastensuojelussa. Minun tutkimuksessani keskityn eläinavusteisiin menetelmiin ja maatilalan käyttöön. Elikkä miten lastensuojelun asiakkaat hyötyvät vierailuista maatilalla ja eläinten kanssa.

Keväällä 2021 haastattelisin mielelläni sinua Green Care yrittäjänä / sinua Green Care toiminnan hankkijana/ sinua ohjaajana Green Care parissa/ sinua lastensuojelu teidän perhettänne. Haastattelun avulla saan arvokasta tutkimusmateriaalia opinnäyte työhöni. Haastattelun aikana käytän apuvälineenä nauhuria.

Kaikki aineisto, jonka kerään pysyy luottamuksellisena ja ainoastaan tutkimustani varten. Aineisto ja tietonne säilytetään turvassa, ei luovuteta muille ja tuhoaan tutkimuksen valmistuttua. Opinnäytetyössäni henkilötiedot muunnetaan, jottei ketään pysty tunnistamaan ja pysytte nimettöminä. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua 2021.

Jos on kysyttävää, ota rohkeasti yhteyttä minuun. Vastaa mielelläni kysymyksiin!

Ystävällisin terveisin,

Lotta Witick

Sosionomi opiskelija amk Novia:ssa

lotta.witick@edu.novia.fi

p. 0504685543

Bilaga 3 - Tutkimukseen osallistujan suostumuslomake

Tutkimukseen osallistuva henkilö nimi ja syntymävuosi:

Osallistun /osallistumme tutkimukseen.

En/emme osallistu tutkimukseen.

Vanhemman allekirjoitus ja nimenselvennys. (Jos kyseessä on alle 18-vuotias lapsi)

Bilaga 4 - Haastattelu kysymykset

(Green Care ohjaaja - sama kuin tuottaja)

- Kerro työstäsi?
- Käytättekö erilaisia kommunikaatio menetelmiä esim. puhe kieli, kehon kieli, maalaus, musiikki yms.?

Palvelun tuottaja

- Miksi olet aloittanut Green Care toiminnan?

Palvelun ostaja

- Miksi Green Care?
- Onko Green Care tuottajia tarpeeksi? Näettekö että toimintaa pitäisi laajentaa?

Lastensuojelu työntekijä (esim. ohjaaja)

- (ei erikseen kysymyksiä)

Kysymykset kaikille

- Mitä tavoitteita teillä on Green Care toiminnalle? Mitä vaikutuksia tavoittelette Green Care toiminnalla?
- Oletteko nähnyt vaikutuksia lastensuojelu asiakkailla Green Care toiminnasta? Millaisia?
  - Lyhytaikaiset vaikutukset?
  - Pitkäaikaiset vaikutukset?
  - Vaikutukset, jotka tulevat myöhemmin esille?
  - Mitä yleisiä ja käytännön vaikutuksia näette?
  - Fyysiset?
  - Psyykkiset?

- Sosiaaliset ja yhteisölliset?
- Vaikutus toimintaan ja käyttäytymiseen?
- Miten hyödynnätte asiakkaiden omia resursseja toiminnassa? Miten kehittäte näitä resursseja vielä enemmän? (resurssilähtöinen ajattelutapa perspektiivinä)
- Käytättekö ratkaisukeskeistä ajattelutapaa eli ratkaisun keksimistä. Oletteko siis kehittäneet jotain uusia menetelmiä asiakkaiden tueksi?
- Mitä asiakkaat voivat oppia vierailuista?
- Minkälaista palautetta olette saaneet toiminnasta toiminnan tuottajalta ja ohjaajilta? Entä asiakkailta ja omaisilta?
- Näettekö Green Care toiminnassa huonoja tai negatiivisia puolia? Jotain mitä voisi tehdä toisin?